

การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

นางสาวเกศิณี ศิริสุนทรไพบุลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF A BEHAVIOR PROBLEM PREVENTION PROGRAM
TO ENHANCE CLASSROOM-BASED SOCIAL COMPETENCE
FOR PRESCHOOL CHILDREN

Miss Kesinee Sirisoonthornpaibul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

โดย

นางสาวเกศินี ศิริสุนทรไพบุลย์

สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

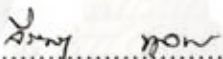
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

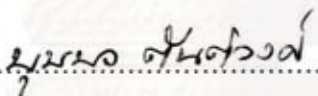
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์

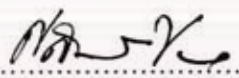
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกศินี ศิริสุนทรไพบุลย์ : การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล. (THE DEVELOPMENT OF
 A BEHAVIOR PROBLEM PREVENTION PROGRAM TO ENHANCE
 CLASSROOM-BASED SOCIAL COMPETENCE FOR PRESCHOOL CHILDREN)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.บุษบง ดันติวงศ์, 97 หน้า.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล โดยโปรแกรมฯที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย
 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ขั้นที่ 2 สร้างโปรแกรมฯ ขั้นที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมฯ และ
 ขั้นที่ 4 ปรับปรุงโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กวัยอนุบาลอายุ 4 – 6 ปี ในปีการศึกษา 2551
 โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 7 คน
 ของโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เก็บข้อมูล
 พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลอง และประเมินความพึงพอใจ
 ของครู ผู้บริหารและนักวิชาชีพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อปรับปรุงโปรแกรมฯ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ เด็กมีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนสูงกว่า
 ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ครู ผู้บริหาร และนักวิชาชีพทั้งหมดมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
 อยู่ในระดับมาก

โปรแกรมมีลักษณะเป็นแผนการจัดระบบการดำเนินการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่ม
 ในโรงเรียนโดยมีสมาชิกในคณะทำงานคือครูประจำชั้น ครูวิชาการ ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ ซึ่งมี
 บทบาทร่วมกันในการประเมินเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริงของเด็ก ประกอบด้วย 4 ระยะ คือ
 ระยะที่ 1 การคัดกรอง ระยะที่ 2 การออกแบบการสอนรายบุคคล ระยะที่ 3 การนำแผนการจัด
 ประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มสู่การปฏิบัติ และระยะที่ 4 การปรับแผนการสอน
 รายบุคคล

ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา..... การศึกษาวปฐมวัย..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา..... 2551.....

4883661327 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS : CLASSROOM-BASED SOCIAL COMPETENCE / BEHAVIOR PROBLEM

KESINEE SIRISOONTHORNPAIBUL: THE DEVELOPMENT OF A BEHAVIOR PROBLEM PREVENTION PROGRAM TO ENHANCE CLASSROOM-BASED SOCIAL COMPETENCE FOR PRESCHOOL CHILDREN. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. BOOSBONG TANTIWONG, Ed., 97 pp.

The purpose of this study was to develop a behavior problem prevention program to enhance classroom-based social competence for preschool children. The program development consisted of four phases: 1) preparation 2) construction 3) field test and 4) revision.

The samples were seven four to six year-old children in 2008 academic year, at Baanrak Kindergarten, Bangkok educational service area office 1. The data collection to improve the program was done by 1) pre – test and post – test of classroom – based social competence 2) unstructured interview of satisfaction.

The research findings were as follows:

- 1) after the field test, the scores on social competence of the samples were significantly higher from those of the before at the .05 level
- 2) the teachers, principal and specialist viewed program as most satisfaction.

The program was an organizing plan of school-based early detection and intervention done by a collaborative team of class teachers, academic teacher, principal and specialist. The team members assessed children in natural setting in four phases: 1) screening 2) designing individual study plan 3) implementing early intervention experience and 4) revising individual study plan.

Department : Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Field of Study :Early Childhood Education.....

Academic Year :2008.....

Student's Signature : *Kesinee S.*

Advisor's Signature : *Boosbong Tantivong*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตา ความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ต้นติววงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านกรุณาดูแลเอาใจใส่ ให้ข้อคิด คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนเป็นกำลังใจอย่างดีตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศรินธร วิทยะสิรินันท์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ให้คำแนะนำในการแก้ไขด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ให้โอกาสในการเรียนรู้อันมีคุณค่า และให้กำลังใจด้วยความปรารถนาดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อภิสิทธิ์ จรัสชวนะเพท และคณะครูทุกท่านของโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยและช่วยเหลือให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณพัชรินทร์ จันทร์ส่องแสง คุณจตุรา อ่วมอ่อง และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้กำลังใจ ความห่วงใย และความช่วยเหลือให้ผู้วิจัยฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จ

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ๆ ทุกคนในครอบครัว ศิริสุนทรไพบุลย์ ที่สนับสนุนในทุกด้านและให้กำลังใจตลอดมาจนประสบความสำเร็จในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก.....	10
ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม.....	10
ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม.....	13
สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม.....	20
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล.....	25
การเฝ้าระวังและการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม.....	27
ความหมายของการเฝ้าระวังและการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม.....	27

บทที่	หน้า
ลักษณะของการทำงานให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม.....	28
ความพร้อมของเด็กวัยเรียน.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ชั้นที่ 1 ชั้นเตรียมการ.....	39
ชั้นที่ 2 ชั้นสร้างโปรแกรมฯ.....	39
ชั้นที่ 3 ชั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	47
ชั้นที่ 4 ชั้นปรับปรุงโปรแกรมฯ.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	57
การปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	60
การนำเสนอโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	62
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	73

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	74
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	78
ภาคผนวก ข การคำนวณหาค่า Wilcoxon Matched Pairs Singed-Ranks Test เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กก่อนนุบาลก่อนและหลังการทดลอง.....	80
ภาคผนวก ค ค่าความเที่ยงระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้นในการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน.....	83
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
ภาคผนวก จ การออกแบบการจัดประสบการณ์เป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	94
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	43
2	สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	45
3	กรอบความคิดในการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ.....	46
4	โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน ห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	49
5	ผลการเปรียบเทียบระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน ก่อนและหลัง การทดลองใช้โปรแกรมฯ.....	54
6	การเปรียบเทียบระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการ ทดลองใช้โปรแกรมฯโดยใช้ค่า T.....	55
7	ผลการปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	61
8	โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน ห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์.....	66
9	การออกแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน ห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	68
10	การคำนวณหาค่า Wilcoxon Matched Pairs Singed-Ranks Test เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัย อนุบาลก่อนและหลังการทดลอง.....	81
11	การออกแบบการจัดประสบการณ์เป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถทาง สังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	การดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	38
2	กรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อ ส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	40
3	แผนการดำเนินงานใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางสังคมเพื่อ ส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	42
4	ขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล.....	52
5	ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง.....	56

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การสื่อสารคมนาคม การประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเจริญก้าวหน้าไปมาก จนถึงขั้นก้าวสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เปลี่ยนสภาพชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสลับซับซ้อน เร่งรีบ และเต็มไปด้วยการแข่งขัน

เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป การดำรงชีวิตในสังคมก็เปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้คนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเพื่อความอยู่รอด ในการดำเนินชีวิตเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ บางครั้งอาจสร้างปัญหาให้แก่ผู้อื่นและสังคมได้ เมื่อความเจริญเติบโตทางสังคมขยายตัวมากเท่าใด ปัญหาต่างๆ ของสังคมย่อมติดตามมากเท่านั้น เมื่อสังคมเจริญมากขึ้น ผู้คนมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเร่งรีบ ต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ภาพของครอบครัวที่ทั้งพ่อและแม่ต้องทำงานนอกบ้าน มีให้พบเห็นมากยิ่งขึ้น บ่อยครั้งที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลยไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน ปล่อยให้ลูกมีอิสระทำอะไรตามใจตนเองโดยที่ขาดผู้คอยแนะนำตักเตือน เท่ากับปล่อยให้เด็กเหล่านั้นได้พบกับสิ่งชั่วร้ายให้ประหลาดใจ จนบางครั้งกลายเป็นเด็กมีปัญหาทางอารมณ์และสังคม ซึ่งกลายเป็นปัญหาของสังคมอีกในเวลาต่อมา ในประเทศที่มีความเจริญมักพบว่าเด็กมีปัญหากระทำผิดในอัตราสูงและการทำความผิดจะร้ายแรงมากขึ้นทุกที (วาริ ธิระจิตร, 2545)

เด็กทุกคนอาจมีปัญหาทางพฤติกรรมบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันไป หากมีปัญหาน้อยเด็กอาจไม่ต้องการความช่วยเหลือเพราะเด็กอาจปรับตัวได้ และสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ แต่ถ้าพฤติกรรมมีปัญหามากหรืออยู่ในขั้นรุนแรง เด็กเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้นมิได้อยู่ในทุกโรงเรียน ทุกสถาบันการศึกษา และทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป ต่างกันก็เพียงจะพบเด็กกลุ่มนี้ในจำนวนมากหรือน้อย และมีปัญหาทางพฤติกรรมในขั้นรุนแรงมากเท่าใด (ผดุง อารยะวิญญู, 2542) ที่จริงแล้วเด็กประเภทนี้สามารถเรียนรู้ได้เหมือนเด็กทั่วไป แต่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ก่อความรำคาญให้แก่ครูและเพื่อน (สายชน วงสานน, 2547) ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ จนทำให้ครูบางคนเบียดเบียนครู แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะมีอยู่ในทุกโรงเรียน และเป็นปัญหาสำหรับครูก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีการหาทางช่วยเหลือเด็กเหล่านี้กันอย่างจริงจัง การแก้ปัญหา มักอาศัยความช่วยเหลือจากครูเก่า หรือครูที่มีประสบการณ์ในทางนี้มาบ้าง แต่ยังไม่มีการ

ช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและกระทำกันอย่างจริงจัง จึงสมควรลงมือหาทางช่วยเหลือเด็กเหล่านี้
อย่างมีระบบและจริงจังเสียตั้งแต่เด็กยังอยู่ในวัยเรียน ดีกว่าปล่อยให้ปัญหาเรื้อรังและเลวร้าย
ยิ่งขึ้น เมื่อเด็กจบออกจากโรงเรียนไปแล้วอาจสร้างปัญหาให้แก่สังคม (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)
ซึ่งสอดคล้องกับ Hester (2004) ที่กล่าวว่า ปัญหาพฤติกรรมของเด็กเป็นปัญหาเรื้อรังตั้งแต่เด็กอยู่ใน
ในวัยเรียนจนถึงวัยรุ่นซึ่งอาจจะก่อตัวได้ตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยอนุบาล หากไม่ได้ช่วยเหลือหรือ
ป้องกันปัญหาในเชิงรุกสำหรับเด็กกลุ่มนี้ อาจทำให้ปัญหาพฤติกรรมนั้นพัฒนาและนำไปสู่ปัญหา
ในระยะยาวต่อไป

การปฏิบัติต่อเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้น ครูมีบทบาทอย่างมากในการช่วยแก้ไข
พฤติกรรมของเด็ก ถ้าครูปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เลวร้ายยิ่งขึ้น
พฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ครูเห็นว่าเป็นพฤติกรรมของคนปกติ ความจริงแล้วอาจไม่ใช่
พฤติกรรมปกติก็ได้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542) การจัดการห้องเรียนในแบบที่ครูเคยปฏิบัติอาจ
ช่วยลดปัญหาได้ในระยะสั้น แต่ผลในระยะยาวกลับพบว่าการทำโทษอาจไม่มีประสิทธิผลและ
สามารถนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหายุ่งยากขึ้นมาได้ใหม่อีกด้วย (Mayer, 1999)
ดังนั้น ครูจึงต้องมีการตื่นตัว มีความพร้อมทางด้านวิชาการ และต้องรู้จักหลักจิตวิทยากระตุ้นให้
เด็กเกิดการเรียนรู้ เป็นผู้นำทางพฤติกรรมและรู้จักวิธีการแก้ไขพฤติกรรมอย่างถูกต้องด้วย
ไม่ใช่มีหน้าที่สอนแต่เนื้อหาทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ครูจะต้องเรียนรู้หลักจิตวิทยาซึ่งเป็น
ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อให้เข้าใจความคิดความรู้สึก และความต้องการของเด็ก
(สยมพร เค โปญญ์, 2543)

สำหรับการช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ McAfee and Leong (2002) ได้กล่าวไว้ว่า การช่วยเหลือ
เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย
ครูที่มีเด็กเหล่านี้อยู่ในชั้นเรียนสามารถประสานและขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่มี
ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ เพื่อร่วมกันวางแผนช่วยเหลือ
และจัดการศึกษาตามความจำเป็นพิเศษให้กับเด็กเหล่านี้ และสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องได้รับใน
เบื้องต้นคือครูต้องมีความเข้าใจในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กอนุบาล เนื่องจากครูอยู่ใกล้ชิด
กับเด็ก หากพบเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ครูควรช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

การส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ช่วย
แก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้ โดยมีจุดเน้นที่ความสามารถทางการปรับตัวและการจัดการกับ
ภาวะกดดัน ซึ่งเป็นปัจจัยทางบวกและเป็นแนวคิดในการพิจารณาเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก
โดยเป้าหมายหลักของโปรแกรมการป้องกันช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มนั้นคือการสอนให้เด็กจัดการ
กับความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ (Masten and Coatsworth,
1998 cited in King, 2001)

Shure and Spivak (1982) ได้พัฒนาโปรแกรมเพื่อสอนเด็กจัดการกับการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผลการใช้โปรแกรมพบว่า หลังจากที่เด็กก่อนวัยอนุบาลและเด็กอนุบาลได้รับการสอนในโปรแกรมดังกล่าว เด็กมีการปรับตัวทางสังคมและพัฒนาพฤติกรรมจัดการปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น โดย Shure and Spivak เสนอแนะว่าโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมกับเด็กทั่วไปและสามารถใช้ได้ดีในโรงเรียนอนุบาลและกับผู้ปกครอง

King (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่องการฝึกฝนทักษะทางสังคมโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อช่วยเหลือในขั้นต้นให้กับเด็กวัยอนุบาล ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการสอนในโปรแกรมป้องกันปัญหาทางสังคมแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยลง มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ทั่วไป รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับครูที่แน่นแฟ้นขึ้น และมีผลความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก โดยโปรแกรมที่นำมาใช้นี้มีองค์ประกอบของการฝึกหัดครู และการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้วยจิตวิทยา และครูประจำการ โปรแกรมนี้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแหล่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพด้วย

นอกจากนี้ Kelk (2002) ยังได้เสนองานวิจัยเรื่องการป้องกันและช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนอนุบาลว่าการช่วยเหลือและป้องกันในเบื้องต้นสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรม การต่อต้านสังคมและการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นสามารถกระทำได้หลากหลาย การสอนร่วมกันทำให้เด็กอนุบาลแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคมลดลงหรือไม่มีเลย และมีผลไปในทางบวก การช่วยเหลือในเบื้องต้นสำหรับเด็กอนุบาลโดยใช้โปรแกรมสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือหยุดพฤติกรรมทางลบในการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ Burgess (2005) เรื่อง การประเมินองค์ประกอบที่หลากหลายของยุทธวิธีการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม สำหรับระดับความพร้อมก่อนเข้าเรียน พบว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม มีคะแนนความสามารถทางสังคมและความพร้อมในการเข้าเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม งานวิจัยนี้ยังเสนอแนะเพิ่มเติมอีกด้วยว่าเด็กเล็กสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมและความพร้อมในการเข้าเรียนได้เมื่อเด็กได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกฝนและสนับสนุนความสามารถทางสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อนำไปใช้กับเด็กวัยอนุบาลที่แสดงพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังต่อการมีปัญหาดังกล่าวและมีความสามารถทางสังคม และต้องการศึกษาว่าเมื่อนำโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้กับเด็กวัยอนุบาลจะทำให้ความสามารถทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลสูงขึ้นหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่มีต่อความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน

สมมุติฐานการวิจัย

Masten and Coatsworth (cited in King, 2001) กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้ โดยมีจุดเน้นที่ความสามารถทางการปรับตัวและการจัดการกับภาวะกดดัน

Burgess (2005) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินองค์ประกอบที่หลากหลายของยุทธวิธีการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มสำหรับระดับความพร้อมก่อนเข้าเรียน พบว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม มีคะแนนความสามารถทางสังคมและความพร้อมในการเข้าเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

King (2000) ทำการวิจัยเรื่อง การฝึกฝนทักษะทางสังคมโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อช่วยเหลือขั้นต้นให้กับเด็กวัยอนุบาล พบว่า เด็กที่ได้รับการสอนในโปรแกรมป้องกันปัญหาทางสังคมแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยลง และมีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

ดังนั้นสมมุติฐานของการวิจัย คือ หลังเข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม เด็กวัยอนุบาลมีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล อายุ 4-6 ปี ในพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กวัยอนุบาลอายุ 4-6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง จำนวนทั้งสิ้น รวม 13 สัปดาห์

4. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากเด็กวัยอนุบาลเป็นวัยเพิ่งเข้าสู่กระบวนการเฝ้าระวังในโรงเรียน ยังไม่มีการจำแนกเด็กตามความต้องการพิเศษ ดังนั้น ประชากรในงานวิจัยนี้ครอบคลุมกลุ่มเสี่ยงต่อความต้องการพิเศษทุกประเภท และถือว่าความต้องการพิเศษไม่เป็นตัวแปรของงานวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถทางสังคมในห้องเรียน หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวของเด็กที่แสดงออก ตอบสนอง หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันและครูตามกติกาข้อตกลงของห้องเรียน ซึ่งทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนท่ามกลางความคล้ายคลึงและแตกต่าง ในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน วัดโดยใช้แบบวัดความสามารถทางสังคมในห้องเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การแสดงออกของเด็กในเรื่องการยอมรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและผลที่ตามมาจากการกระทำที่ผิดพลาดของตนเอง และความรับผิดชอบในกิจกรรมประจำวันของตนเอง

พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การแสดงออกของเด็กที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูในห้องเรียนในเรื่องการยอมรับกฎระเบียบ การร้องขอความสนใจจากผู้อื่น การจัดการกับปัญหาการขัดแย้ง การจัดการในการเล่น และการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน

พฤติกรรมเกี่ยวกับงาน หมายถึง การแสดงออกของเด็กที่ต้องลงมือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยตนเองหรือร่วมกระทำกับเพื่อนในกลุ่มให้บรรลุผล โดยพิจารณาในเรื่องการแสดง ความสนใจที่จะทำงาน การทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ พฤติกรรมขณะทำงาน และการทำกิจกรรมกลุ่ม

การส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน หมายถึง การสนับสนุนและปรับปรุง ความสามารถทางสังคมของเด็กของเพื่อนวัยเดียวกันและครูตามกติกาข้อตกลงของห้องเรียน

การป้องกันปัญหาพฤติกรรม หมายถึง การเฝ้าระวังและให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กวัยอนุบาลที่เป็นกลุ่มเฝ้าระวังต่อปัญหาพฤติกรรมอันอาจก่อให้เกิดปัญหากับตนเองและบุคคลรอบข้าง วิธีสอน ได้แก่ การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ผ่านเนื้อหาด้านความพร้อมทางประสาทสัมผัสรับรู้ทางกาย ความรู้สึกและความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และเนื้อหาด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดการกับอารมณ์ตนเอง 2) การรับรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่น และ 3) การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม หมายถึง แผนการจัดระบบการดำเนินการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มโดยมีสมาชิกในทีมทำงานคือ ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ โดยมีบทบาทร่วมกันในการประเมินเด็กในห้องเรียน ดังนี้ ครูประจำชั้น มีบทบาทในการร่วมคัดกรอง ร่วมวางแผน และให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็ก ครูฝ่ายวิชาการมีบทบาทในการร่วมคัดกรอง ร่วมวางแผน ให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กเป็นรายบุคคล และเป็นผู้จัดการ ประสานงานกับทุกฝ่ายตลอดการใช้โปรแกรม ผู้บริหารมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องงานบริหารจัดการ การสื่อสารกับผู้ปกครอง และการสนับสนุนระบบการดำเนินการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มเป็นไปอย่างราบรื่น นักวิชาชีพ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาการจัดทำแผนการเรียนซึ่งผลการประเมินจากคณะครูนำมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวและ ระยะสั้น วิธีการสอน เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์โดยจัดทำแผนการเรียนรายบุคคลและจัดประสบการณ์ในการปรับตัวและการจัดการกับภาวะกดดันในกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมในห้องเรียนทั้งกิจกรรมกลุ่มใหญ่ร่วมกับเพื่อนและกิจกรรมรายบุคคลที่ทำโดยลำพัง โดยจัดระบบการประเมินแบบความร่วมมืออย่างต่อเนื่องให้กับเด็กวัยอนุบาลอายุระหว่าง 4 - 6 ปี ที่ได้รับการประเมินพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมในห้องเรียน จากคณะครูในโรงเรียนว่าเป็นเด็กกลุ่มเฝ้าระวังต่อการมีปัญหาพฤติกรรม ให้เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถทางสังคมในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน

การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม หมายถึง การสร้างโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นสร้างโปรแกรมฯ (3) ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ และ (4) ปรับปรุงโปรแกรมฯ ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯประเมินจาก (1) ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (2) ระดับความพึงพอใจของครูในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง นักเรียนอายุ 4 - 6 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในระดับอนุบาลโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก ผ่านการสำรวจพฤติกรรมการปรับตัวทางสังคมในห้องเรียนของเด็กจากโรงเรียนว่าเป็นเด็กกลุ่มเฝ้าระวังต่อการมีปัญหาด้านพฤติกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาด้านพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาโปรแกรมฯ โดยการประมวลความรู้แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร งานวิจัย และวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการป้องกันปัญหาด้านพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล

1.2 ศึกษาหลักการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การวิเคราะห์ และประเมินโปรแกรมจากตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินพัฒนาการทางด้านสังคมและตำราเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ และเครื่องมือการทำวิจัย มีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 กำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมฯ ประกอบด้วยแนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล

2.2 สร้างโปรแกรมฯ ฉบับร่าง และแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.3 กำหนดลักษณะของเครื่องมือ และสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 กำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

3.2 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 วิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.3.1 เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความสามารถทางสังคมจากแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยการคำนวณหาค่า The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

3.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ด้วยสรุปความแบบบรรยาย

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 3 มาปรับปรุงโปรแกรมฯ

4.2 นำเสนอโปรแกรมฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางในการสำรวจพฤติกรรมเด็กที่คาดว่าจะในกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในห้องเรียน เพื่อให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวัง ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กได้ต่อไป

2. เป็นแนวทางให้กับครูในระดับอนุบาลได้นำโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมไปใช้ในห้องเรียนเพื่อลดปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กอนุบาล เตรียมตัวเด็กให้พร้อมเข้าสู่ระบบการทำงานในห้องเรียนและอยู่ในสังคมห้องเรียนได้อย่างมีความสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

- 1 ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก
 - 1.1 ความหมายของปัญหาทางพฤติกรรม
 - 1.2 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
 - 1.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม
- 2 ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล
- 3 แนวคิดเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม
 - 3.1 ความหมายการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม
 - 3.2 การทำงานช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม
- 4 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมสำหรับเด็กวัยเรียน
- 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก

1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ศรียา นิยมธรรม (2550) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมว่า หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศ และวัย โดยพฤติกรรมนั้นไปขัดขวางการเรียนรู้ของตนเอง การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น หรือการพึงพอใจส่วนตัวในระดับที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

วารี ธีระจิตร (2545) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมว่า หมายถึง เด็กที่มีปัญหาทางด้านพัฒนาการและต่อการปรับตัวของเด็กเอง ตลอดจนการไปขัดขวางการดำเนินชีวิตของผู้อื่น หรือหากไม่สร้างปัญหาต่อบุคคลอื่น อาจเป็นเด็กที่ขอบแยกตัวจากสังคมก็ยังจัดอยู่ในประเภทเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมด้วย เด็กเหล่านี้จะสร้างปัญหากับญาติพี่น้อง พ่อแม่ เพื่อน ครู และสังคมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้อง

สมพร สุทัศนีย์ (2544) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึง เด็กที่แสดงพฤติกรรมไม่เป็นที่ต้องการ ขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของทั้งของตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ทั้งตนเองและผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2544) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการรบกวนชั้นเรียนไว้ว่าเป็นพฤติกรรมที่รบกวนการปฏิบัติงานที่เหมาะสมของนักเรียนที่กำลังดำเนินอยู่ พฤติกรรมการรบกวนชั้นเรียนเหล่านี้จะมีความขัดแย้งกับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ผดุง อารายะวิญญู (2542) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมว่า เป็นเด็กที่ประพฤติตนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ อาจจะเป็นไปในลักษณะก้าวร้าว เกเร ก่อวุ่น หรือเป็นไปในทางถดถอย หนีความจริง เงื่องหงอย เพ้อฝัน หรือเซื่องซึม พฤติกรรมที่จะถือว่ามีปัญหานั้น ได้แก่ พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ อันจะสร้างปัญหาให้แก่ตัวเด็กเองและผู้อื่น ซึ่งคนปกติเป็นผู้ซึ่ง

- 1) สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้
- 2) อยู่ในโลกของความเป็นจริง
- 3) มีความรู้สึกมั่นคง
- 4) รู้จักตนเอง
- 5) มีจุดมุ่งหมายในชีวิต
- 6) มีความสามารถที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์
- 7) มีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น
- 8) มองโลกในแง่ดี มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน

- 9) รู้จักหาความเพลิดเพลิน และความพอใจจากสิ่งต่างๆ ในชีวิต
- 10) มีสุขภาพดี และมีอารมณ์มั่นคง

สรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หมายถึง เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติ โดยพฤติกรรมนั้นเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ สร้างปัญหาให้กับตนเองและผู้อื่น หรือทำให้มีปัญหากับสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

สุโขทัยธรรมาราช (ม.ป.ป. อ้างถึงใน Kessler, 1996) ได้เสนอแนะว่า การที่ตัดสินว่าพฤติกรรมใดจะเป็นปัญหาหรือไม่นั้นให้มองในแง่ของความเหมาะสมของพฤติกรรมนั้น ในเวลาสถานที่ และอายุของผู้แสดงพฤติกรรมนั้นเป็นหลัก เกณฑ์การตัดสินว่าพฤติกรรมใดถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างหยาบๆ 7 ข้อด้วยกัน คือ

- 1) อายุ จะพบได้ว่าเด็กในช่วงอายุหนึ่งจะมีลักษณะพฤติกรรมเฉพาะอย่างถ้าเด็กพัฒนาได้อย่างเหมาะสม แต่ถ้าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกนั้นมีลักษณะเป็นเด็กเกินกว่าอายุของเขาหรือต่ำกว่าอายุ ก็จะทำให้เห็นว่าเขามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น กรณีที่เด็กมีพฤติกรรมการปัสสาวะรดที่นอน ถ้าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นกับเด็กที่อายุต่ำกว่า 4 ขวบก็ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างจะปกติ แต่ถ้าอายุ 4 ขวบไปแล้วยังคงแสดงพฤติกรรมปัสสาวะรดที่นอนอยู่อีกแสดงว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

- 2) ความถี่และความรุนแรงของการเกิดพฤติกรรมตาม ต้องพิจารณา ลักษณะของพฤติกรรมตามสภาพแวดล้อมของเด็ก อีกทั้งในแง่ที่จะมีผลกระทบต่อตัวเด็กเองและต่อผู้อื่นถ้าพฤติกรรมใดมีความถี่มากและมีผลกระทบต่อตนเองหรือต่อผู้อื่นสูงก็กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

- 3) จำนวนของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยพิจารณาจากจำนวนของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เด็กแสดงออก ถ้าเด็กมีลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นที่มากกว่าพฤติกรรมปกติทั่วไปของเด็กในสภาพสังคมใดสังคมหนึ่ง แสดงว่าเด็กมีปัญหานั้นจะเป็นผลทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมนั้นได้ ซึ่งลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในแง่นี้จะแสดงให้เห็นในรูปของความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น ตลอดจนอาจจะดูได้จากความรุนแรงของพฤติกรรมอีกด้วย

- 4) การสูญเสียโอกาสในสังคม ในกรณีเช่นนี้หมายความว่า ถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมบางอย่างเด็กจะสูญเสียโอกาสอะไรบางอย่างในสังคม และโอกาสที่เด็กสูญเสียไปนั้นจะมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็กในสังคมมากน้อยเพียงใด ถ้าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการสูญเสียโอกาสในสังคมและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมของเขามาก แสดงว่าพฤติกรรมนั้นเป็น

พฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก อย่างเช่น การที่เด็กแสดงพฤติกรรมเอาผิดไปหาเพื่อน อันเป็นผลทำให้เขาสูญเสียโอกาสที่จะเรียนหนังสือในโรงเรียน อีกทั้งสูญเสียอิสรภาพในสังคมปกติ แต่จะต้องไปอยู่ที่บ้านเมตตาแทน พฤติกรรมเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาก

5) การมีผลต่อความเจ็บปวดของเด็ก พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกนั้นจะก่อให้เกิดเด็กเองเกิดความเจ็บปวดในความรู้สึกของเขาหรือไม่ อย่างเช่น การเกิดความละอายใจ หรือ ความรู้สึกผิด ซึ่งถ้าพฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากพฤติกรรมนั้นย่อมเป็นปัญหานอกจากนี้จะต้องพิจารณาต่อไปอีกด้วยพฤติกรรมนั้นจะก่อให้เกิดความทุกข์หรือความเจ็บปวดต่อผู้อื่นหรือไม่เพราะพฤติกรรมบางอย่างอาจไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดแก่ผู้กระทำ เช่น พฤติกรรม การตีผู้อื่น หรือขโมยของผู้อื่น เป็นต้น

6) พฤติกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาและไม่สามารถควบคุมได้ พฤติกรรมเหล่านี้อาจได้แก่ การขโมย การชกต่อยหรือการพุดบด พฤติกรรมเหล่านี้มองดูแล้วมีลักษณะเป็นพฤติกรรมปกติธรรมดาในบางสังคมส่วนย่อย แต่เป็นพฤติกรรมที่สังคมส่วนใหญ่กลับมองเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเนื่องมาจากว่าเด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมนั้นในสภาพแวดล้อมนั่นเอง ดังนั้นควรจะได้มีการเสริมสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อที่ว่าเด็กจะได้เรียนรู้ที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

7) บุคลิกภาพโดยทั่วไปของเด็ก โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมที่เขาแสดงออกนั้นจะไปขัดขวางการดำเนินชีวิตของเขามากน้อยเพียงใด สามารถปรับตัวเข้ากับบ้าน ครอบครัว และโรงเรียนได้ดีเพียงใด ถ้าเด็กสามารถทำได้ดีแสดงว่าเขาไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา แต่เมื่อใดก็ตามที่เขาไม่สามารถปรับตัวได้ในสภาพการณ์ต่างๆ แสดงว่าเด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแล้ว

นอกจากนี้สมพร สุทัศน์ (2544) ได้กล่าวถึงการพิจารณาพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สรุปความได้ว่า การพิจารณาพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นต้องพิจารณาจากหลายๆ องค์ประกอบ ดังนี้

1) ศีลธรรม หมายถึง พฤติกรรมนั้นผิดศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นและตนเอง เช่น การพุดคุดการพุดหยาบคาย โทก ลักขโมย ฯลฯ

2) บุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ทำให้บุคลิกภาพเสีย เช่น ชุกชอน ก้าวร้าว เจ้าอารมณ์ เก็บตัว แยกตัว เฉื่อยชา เจ็บขม ฯลฯ

3) กฎระเบียบ หมายถึง พฤติกรรมที่ผิดระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ไม่ทำตามคำสั่ง ทะเลาะวิวาท ขว้างปา ตะโกน พุดคุดขณะครูสอน ฯลฯ

1.2 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

วารี ธีระจิตร (2545) กล่าวว่า ปัญหาทางพฤติกรรม มีลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้ การก้าวร้าว (aggression) ความคับข้องใจ ก้าวร้าว จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้น ถูกขัดขวาง ทำให้เกิดความวิตกกังวล คับข้องใจ ตลอดจนการโกรธจนทำให้เกิดการอยากต่อสู้ และแสดงการก้าวร้าวออกมา ความตึงเครียดก็เกิดจากการถูกยับยั้งไม่ได้กระทำได้สิ่งหนึ่ง การเกิดการก้าวร้าวเป็นเพราะความโกรธ อยากทำลายของ ควรยอมให้เด็กแสดงความก้าวร้าวบ้าง แต่อยู่ภายใต้การควบคุมที่ดี

การถอยหนี (regression) การคับข้องใจอาจทำให้เกิดพฤติกรรมถอยหนี เป็นการหันกลับไปแสดงพฤติกรรมแบบเด็กๆ เช่น แกล้งพูดไม่ชัด ร้องไห้ เล่นแบบไร้ความหมาย

การปล่อยตัว (resignation) การปล่อยตัวเป็นลักษณะหนึ่งของปฏิกิริยาที่แสดงออกเมื่อเกิดความคับข้องใจ พฤติกรรมที่มีปัญหาในลักษณะนี้คล้ายกับการขาดแรงจูงใจ เป็นพฤติกรรมที่ต้องการหลบหนีจากการตกอยู่ในภาวะของความคับข้องใจ จะพบกับความยุ่งยาก และจากการเรียนรู้

การฝันกลางวันและการฟุ้งซ่าน (day dreaming & fantasy) อาการฝันกลางวันและอาการฟุ้งซ่านมักพบมากในคนทั่วไป การฝันกลางวันช่วยให้เด็กคิดถึงสิ่งที่เขาต้องการโดยการคิดสร้างวิมานในอากาศ แม้จะเป็นเรื่องไม่จริงก็ตาม แต่ก็ช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ โดยเฉพาะเด็กที่มีเวลาว่างมากๆ สาเหตุของการฝันกลางวันอีกประการหนึ่งคือ การที่เด็กเบื่อสภาพนั้น ต้องการหนีสภาพที่ตนเองเบื่อ การฝันกลางวันหากผิดไปจากความจริงมากๆ ก็ทำให้เด็กเสียบุคลิกภาพไป อาจถึงขั้นควบคุมสติไม่อยู่

ความเกเร (delinquency) ความเกเรของเด็กมักมีสาเหตุมาจากการที่เด็กขาดความสุขอย่างใดอย่างหนึ่ง ก่อให้เกิดความกระวนกระวายใจ และจะแสดงอาการก้าวร้าวออกมา โดยมากเด็กที่เกเรจะได้รับการศึกษาน้อย และมาจากครอบครัวยากจน ครอบครัวที่มีสภาพบ้านแคบ หรือจากครอบครัวที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม เด็กประเภทนี้จะรวมกลุ่มก่อความสงบสุขของผู้อื่นเสมอ เช่น ลักขโมย เกะกะระรานผู้อื่น พุดจาหยาบค้าย ทำตัวให้เด่นในทางผิดๆ เช่น การต่อต้านกฎหรือข้อห้ามต่างๆ ของสังคม ขาดความเป็นระเบียบ ชอบหนีเรียน ประพฤติตนในทางที่เสียหาย เช่น เล่นการพนัน ติดยาเสพติด ตลอดจนการทำผิดกฎหมาย เป็นต้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2550) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ และ/หรือพฤติกรรมว่า ลักษณะเด่นของเด็กกลุ่มนี้คือ ไม่มีความสามารถจะสร้างสัมพันธ์ภาพอันลึกซึ้งกับใครๆ ไม่รู้สึกผูกพันกับใคร มักมีเพื่อน ในจินตนาการ ผู้ใหญ่ไม่ค่อยอยากจะมีสัมพันธ์ภาพกับเขา โดยจะมีพฤติกรรม 2 ประเภทที่ชัดเจน ได้แก่

1) เก็บตัว ถอยหนีสังคม (withdrawal behavior) ไม่มีสัมพันธภาพกับใครแบบไม่รู้จักให้และรู้จักรับ

2) มีพฤติกรรมต่อต้านสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น ก้าวร้าว ชอบทำตัวเป็นนาย ชอบครอบงำคนอื่น ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาท อิจฉา ชอบทำตัวเป็นศัตรู ขาดความรับผิดชอบ ชอบทำลายและทำร้ายผู้อื่น (attack behavior) เช่น เด็กยกพวกตีกัน เด็กที่เป็นอันธพาล เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ และ/หรือพฤติกรรมกลุ่มนี้มีลักษณะกำลังกับเด็กพิเศษกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มด้อยความสามารถในการเรียน เด็กปัญญาอ่อน เด็กออทิสติก เด็กที่มีนิสัยเป็นอาชญากร เด็กป่วยเป็นจิตเภทชนิด schizophrenia เด็กอารมณ์ไม่คงเส้นคงวา และเด็กเป็นโรคประสาทมกังวล (anxiety disorder)

ผดุง อารยะวิญญู (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนามีดังนี้

- 1) ก่อความวุ่นวาย ก่อปัญหา
- 2) ไม่อยู่นิ่งเฉย เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ลูกจากที่บ่อยๆ หันหน้าหันหลัง
- 3) เล่นมือเล่นเท้าตนเอง
- 4) ทำเสียงดัง
- 5) โหดร้าย ก้าวร้าว
- 6) ดื้อดึง ไม่เชื่อฟัง
- 7) โกรธง่าย และโกรธจัด
- 8) มีความวิตกกังวล หวาดกลัว ไม่มีความกล้า
- 9) พุดผิดปกติ
- 10) เบื่ออาหาร
- 11) ร้องไห้บ่อย
- 12) พุดปิด
- 13) ลักขโมย
- 14) ท้องผูกบ่อยๆ
- 15) ปวดหัวบ่อยๆ
- 16) เหนื่อยง่าย นอนไม่หลับ
- 17) ไม่กล้าสู้หน้า
- 18) เกียจคร้าน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 19) เหลวไหล ไม่เอางาน
- 20) มีความรู้สึกสับสน วุ่นวาย

21) ถดถอย ปลีกตัวออกจากสังคม และอื่นๆ

เด็กบางคนอาจมีลักษณะเพียงลักษณะเดียวของลักษณะดังกล่าวข้างต้น หรือหลายลักษณะก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องมีครบทุกลักษณะดังกล่าว ลักษณะที่เห็นได้ชัดและเห็นได้บ่อยๆ ในโรงเรียน ได้แก่ ก้าวร้าว อาจจะเป็นการก้าวร้าวต่อครูอาจารย์หรือต่อเพื่อน การหาเรื่องชกต่อยกัน เกเร กล่าววาจาหยาบคาย ไม่ชอบทำงานที่ได้รับมอบหมาย ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาท สร้างความปวดหัวให้กับครู และเพื่อน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) จำแนกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) พฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้งภายในตัวเด็กเอง ได้แก่

1.1) ความวิตกกังวลและปมด้อย

เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมอาจไม่กล้าพูดกล้าแสดงออก บางคนมีความประหม่าอย่างเห็นได้ชัดเมื่อจำเป็นต้องออกไปรายงานหน้าชั้น บางคนมีอาการตัวร้อยและเป็นไข้เมื่อถึงเวลาไปโรงเรียน บางคนขาดความเชื่อมั่นในตนเองอย่างเห็นได้ชัด บางคนร้องไห้บ่อย พฤติกรรมเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความวิตกกังวลหรือเกิดปมด้อยของแต่ละบุคคล แต่ความรุนแรงของพฤติกรรมในแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไป พฤติกรรมที่ค่อนข้างรุนแรงและสม่ำเสมอเท่านั้นจึงจัดเป็นพฤติกรรมของเด็กที่ต้องได้รับการทางการศึกษาพิเศษ

1.2) การหนีสังคม

การหนีสังคมหรือการปลีกตัวออกจากสังคมเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนอย่างหนึ่งของเด็ก สังเกตได้จากการที่เด็กไม่พูดคุยไม่เล่นกับเพื่อน ไม่รวมกิจกรรมนักเรียนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เด็กประเภทนี้มีลักษณะเป็นคนขี้อาย พูดไม่เก่ง ไม่กล้าพูดต่อหน้าสาธารณชน ไม่กล้าพูดในที่ประชุม บางคนเป็นคนเจ้าอารมณ์ เด็กเหล่านี้ขาดทักษะที่จำเป็นในการติดต่อกับผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเองในด้านการพูด เด็กจึงชอบอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว เด็กเหล่านี้อาจมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นได้แต่มักเป็นในลักษณะแสดงอาการก้าวร้าว ไม่มีวุฒิภาวะ หรือไม่ก็แสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม

1.3) ความผิดปกติในการเรียน

สังคมมักกำหนดว่าหน้าที่สำคัญของเด็กคือการเรียน เด็กที่มีผลการเรียนดีมักเป็นที่ชื่นชอบของครู ผู้ปกครองและเพื่อน เด็กที่เรียนไม่ดีอาจไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควรซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของเด็ก เด็กที่เรียนไม่ดีอาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา

2) พฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ได้แก่

2.1) การก้าวร้าว-ก่อกวน

เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมมักแสดงออกในทางก้าวร้าว ก่อกวน ความสงบสุขของผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออกในทางก้าวร้าวอาจรวมไปถึงการแสดงออกซึ่งความ โหดร้าย ทารุณสัตว์ ชกต่อย ทำร้ายร่างกายตนและผู้อื่น ชู คุกคาม หวิดร้อง กระทบเท้า ไม่เคารพ เชื่อฟังครูและพ่อแม่ ฝ่าฝืนคำสั่งของครูและพ่อแม่ เด็กที่มีพฤติกรรมในลักษณะนี้มักมีความ ขัดแย้งกับคนใกล้เคียง พฤติกรรมอาจรุนแรงขึ้นหากไม่ได้รับการแก้ไข

2.2) การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ

การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ หมายถึง การไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวอยู่ ตลอดเวลาโดยปราศจากจุดหมาย และไม่ได้รับอนุญาตจากครู เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมอาจ มีพฤติกรรมในลักษณะนี้ นอกจากนี้ยังมีความสนใจสั้น สนใจบทเรียนได้ไม่นาน หันเหความสนใจ ไปสู่สิ่งอื่นได้ง่าย เด็กที่มีการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติอาจมีปัญหาการก้าวร้าวร่วมด้วยก็ได้

2.3) การปรับตัวทางสังคม

เด็กที่มีพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งหมายถึง การ ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น แก๊งอันธพาล การทำลายสาธารณสมบัติ การลัก ขโมย การหนีโรงเรียน การต่อสู้ของนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่เป็นคู่อริ การประทุษร้ายทางเพศ เป็นต้น

การตัดสินว่าเด็กคนใดเป็นเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้นควรพิจารณาความรุนแรง และความสม่ำเสมอของพฤติกรรมควบคู่กันไปด้วย เด็กอาจมีพฤติกรรมเพียงข้อเดียวหรือหลาย ข้อตามที่กล่าวมาแล้วก็อาจจัดว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมได้ การตัดสินใจควรใช้เกณฑ์ เป็นหลักในการพิจารณาควบคู่กันไป

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) ได้แบ่งลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ออกเป็นกลุ่มลักษณะพฤติกรรมใหญ่ๆ ได้ทั้งหมด 7 กลุ่มด้วยกัน คือ

1) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในลักษณะนี้จะ เกี่ยวข้องกับความรู้สึกวิตกกังวล ความกลัว หรือความท้อแท้สิ้นหวัง เด็กจะมีลักษณะของ พฤติกรรมการถอยหนี หลีกเลี้ยง เชื้อยซา ซ้ำอาย อ่อนไหวง่าย รู้สึกมีปมด้อย ท้อแท้ ซ้ำอาย ฝืน กลางวันและวิตกกังวลมากจนเกินไป เมื่ออยู่ในชั้นเรียนเด็กที่มีปัญหาในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ บุคลิกภาพมักจะแสดงอาการวิตกกังวลมากเกินกว่าเหตุ หลีกเลี้ยงที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วม ชั้นไม่ยอมพูดหรือถกเถียงในกลุ่ม ไม่ยอมที่จะอ่านหนังสือต่อหน้าเพื่อนในชั้น เป็นต้น

2) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการแสดงออก ลักษณะของพฤติกรรม ประเภทนี้มักจะเกี่ยวข้องกับการแสดงออกในทางก้าวร้าว ต่อต้านสังคมอันเป็นเหตุทำให้เกิด ความขัดแย้งกับครู เพื่อน หรือผู้มีอำนาจอื่นๆ แม้กระทั่งผู้ปกครอง พฤติกรรมเช่นนี้อาจจะเห็นได้

จากการชกต่อย การไม่เชื่อฟัง การรบกวนผู้อื่น การทำลายของ เรียกร้องความสนใจ ซึ่งอัจฉริยภาพ
ใช้ภาษาที่หยาบคายตลอดจนชอบแสดงตัวเองเป็นเจ้านาย เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมในลักษณะนี้
นอกจากจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นกรรบกวนผู้อื่นแล้ว ยังไม่รู้วิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ตนกำลังทำอยู่นั้นมี
ผลกระทบต่อผู้อื่น อีกทั้งไม่รู้ว่าจะตนเองกระทำความผิด เด็กที่มีปัญหาทางการแสดงออกนั้นชอบที่
จะเรียกร้องความสนใจของครูตลอดเวลาจนโทษผู้อื่นว่าเป็นเหตุทำให้เขาต้องแสดงพฤติกรรม
รบกวนผู้อื่น ครูมักจะมองเห็นว่าเด็กที่แสดงพฤติกรรมเหล่านี้เป็นเด็กที่มีปัญหามาก

3) พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็น
ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่พิจารณาในแง่ของอายุและขั้นตอนของการพัฒนาการแล้วอาจจะเห็นได้ว่าเป็น
ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปกติ แต่ถ้าเทียบอายุกับพฤติกรรมพฤติกรรมนั้นๆ จะพบได้เลยว่า
พฤติกรรมเหล่านี้คือ พฤติกรรมที่เป็นปัญหา อย่างเช่น พฤติกรรมความสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
ของเด็กอายุ 7 ขวบ พฤติกรรมการแยกตัวออกจากสังคมของเด็กอายุ 6 ขวบ หรือช่วงความสนใจ
ต่ำกว่า 5 นาที ของเด็กที่มีอายุเกิน 5 ขวบไปแล้ว ซึ่งตามปกติมักจะมีช่วงความสนใจอยู่ในราวๆ
20 นาที เป็นต้น

ลักษณะของเด็กพวกนี้อาจจะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้ครูหรือ
ผู้ปกครองเข้าใจไขว้เขวได้ อย่างเช่น การที่ชอบเล่นกับเด็กที่เล็กกว่า ซึ่งการที่เขาเล่นกับเด็กที่เล็ก
กว่าก็เนื่องมาจากการที่ตนเองไม่มีทักษะเพียงพอที่จะไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กรุ่นเดียวกันได้ เด็ก
พวกนี้จะถูกแยกจากเพื่อนๆ และแยกตัวออกจากหมู่เพื่อน

4) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการอยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสม ลักษณะของ
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้อาจจะเห็นได้จากเด็กที่พฤติกรรมในลักษณะของยิวอาชญากรอยู่ใน
สภาพแวดล้อม ที่ไม่เหมาะสม อย่างเช่น การที่เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ตัดสินปัญหาต่างๆ ด้วย
ความรุนแรงหรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ชอบขโมยของ เด็กเหล่านี้ก็จะลอกเลียนพฤติกรรมในสังคมนั้นๆ

5) พฤติกรรมที่เนื่องมาจากความแปรปรวนทางอารมณ์ ลักษณะของ
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกรณีนี้มักที่จะพบเห็นได้ในลักษณะที่เด็กยังมีอายุน้อย ลักษณะ
พฤติกรรมเช่นนี้อาจจะเป็นการแสดงออกอาการเห็นภาพหลอน แสดงพฤติกรรมแปลกๆ ในขณะที่
เด็กในวัยนั้นเขาไม่ทำกัน เช่น การปีนป่ายและวิ่งไปมาในห้องเรียนตลอดเวลาหรือไม่สามารถที่จะ
นั่งเก้าอี้ได้นานกว่า 5 นาที เป็นต้น บางครั้งเด็กพวกนี้จะเดินไปพูดไปกับตนเองคิดว่าตนเองมี
อำนาจและพยายามที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะบอกว่าตนเองมีอำนาจ ตลอดจนไม่สามารถแยกแยะ
ระหว่างความจริงกับความฝันได้

6) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดพลาดในการรับรู้สิ่งเร้าในสังคม ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกรณีนี้จะแสดงให้เห็นจากการที่เด็กไม่สามารถที่จะรับรู้และเข้าใจการสนทนาหรือคำพูดของผู้อื่นได้ ไม่สามารถที่แยกแยะได้ว่าเมื่อไหร่ควรจะพูดคุยและเมื่อไหร่ควรจะหยุดพูด ไม่สามารถแสดงออกในสังคมได้อย่างเหมาะสม

7) พฤติกรรมที่เป็นเหตุทำให้ไม่สามารถที่จะเรียนรู้ในสภาพห้องเรียนได้ ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกรณีนี้ มักจะเกี่ยวข้องกับช่วงความสนใจของเด็กที่มีระดับต่ำกว่าปกติพฤติกรรมที่ไม่สามารถนั่งเฉยๆ ได้เป็นระยะเวลาสั้นพอสมควร

ดาร์ณี อุทัยรัตนกิจ (2544) ได้นำเสนอพฤติกรรมที่รบกวนชั้นเรียนไว้ ดังนี้

- 1) ส่งเสียงดังซ้ำๆ กันให้คนอื่นได้ยิน
- 2) ลุกจากที่นั่งโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 3) พุดโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 4) ช่มชู้คนอื่นด้วยวาจา
- 5) ทำร้ายคนอื่นด้วยกำลังทางกาย

Kay (2007) กล่าวว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหา มักเป็นที่พบบ่อยๆ เหล่านี้

- 1) รบกวนกิจกรรมประจำวัน การเล่น หรือ การเรียนรู้
- 2) ก้าวร้าวทางคำพูดหรือทางร่างกายกับเพื่อนและผู้ใหญ่
- 3) ไม่สามารถให้ความให้สนใจ หรือจดจ่อกับการเรียนรู้ได้
- 4) ก่อกวนผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นรำคาญ
- 5) ปฏิเสธกิจกรรมการเรียนรู้ หรือปฏิเสธการร้องขอจากผู้อื่น
- 6) มีพฤติกรรมทำลายข้าวของ เช่น ทำของเล่นแตกหักเสียหาย หรือทำลาย

สิ่งแวดล้อม

7) มีพฤติกรรมประหลาด เช่น ทำหน้าตาประหลาด หรือทำเสียงดังในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม

8) พฤติกรรมถดถอย เช่น โด่งตัวหรือห่อตัวคล้ายเด็กทารกในครรภ์ ไม่พูดคุย ไม่สนทนาโต้ตอบ หรือ แยกตัว

Essa (2003) แบ่งลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาออกเป็น 6 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม

- 1) ตี
- 2) กัด
- 3) ขว้างของ
- 4) ทำร้ายคนอื่น

- 5) สบถ สาบาน สาปแช่ง
- 6) พุคัลลือเลียน / ตั่งฉายา
- 7) ไม่แบ่งปัน
- 8) การให้สินบน / การให้ของโดยมีข้อแลกเปลี่ยน
- 9) การนำของผู้อื่นมาเป็นของตน
- 10) ไม่ร่วมมือ

กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมรบกวน

- 1) รบกวนเวลารวมกลุ่ม
- 2) เดินออกไปจากห้องเรียน
- 3) วิ่งไปอย่างไม่มีจุดหมายรอบๆ ห้อง
- 4) ตะโกนในห้องเรียน
- 5) ทิ้งขว้างเพื่อทำให้เกิดเสียงดัง

กลุ่มที่ 3 พฤติกรรมทำลาย

- 1) ฉีกหนังสือ
- 2) ทำของเล่นตก
- 3) เอาของทิ้งลงในชักโครก
- 4) ใช้กระดาษอย่างสิ้นเปลือง
- 5) ทำลายงานของคนอื่น

กลุ่มที่ 4 พฤติกรรมทางอารมณ์และพึ่งพาผู้อื่น

- 1) ร้องไห้
- 2) นอนฟาดแข่งฟาดขา
- 3) ทำปากยื่นปากยาว
- 4) ทำเสียงเด็กทารก
- 5) ดูदनัว
- 6) ควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ทำเลอะเสื้อผ้า
- 7) เกาะติดคนอื่น
- 8) เรียกร้องความสนใจ
- 9) ส่งเสียงดัง
- 10) เล่นอวัยวะเพศ

กลุ่มที่ 5 ความร่วมมือในกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมโรงเรียน

- 1) ไม่ร่วมกิจกรรม

- 2) ไม่ร่วมในการเล่นทางสังคม
- 3) อายเมื่อทำกิจกรรมกลุ่ม
- 4) เล่นกับของเล่นเพียงชิ้นเดียว
- 5) ร่วมในกิจกรรมพัฒนาากล้ามเนื้อใหญ่ นานๆ ครั้ง
- 6) ร่วมในกิจกรรมแสดง นานๆ ครั้ง
- 7) พูด นานๆ ครั้ง
- 8) ความสนใจสั้น

กลุ่มที่ 6 พฤติกรรมเกี่ยวกับการกิน

- 1) กินยาก
- 2) กินมาก
- 3) กินมูมมาม

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่พบโดยทั่วไปมีมากมายและสามารถแบ่งกลุ่มได้หลากหลายตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคน เช่น แบ่งตามลักษณะของพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ พฤติกรรมที่เกิดจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่เกิดมาจากความแปรปรวนทางอารมณ์ พฤติกรรมที่เกิดจากความผิดพลาดในการรับรู้ในสังคม พฤติกรรมที่ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนได้ หรือแบ่งตามการแสดงออกของพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม พฤติกรรมการรบกวน พฤติกรรมทำลาย พฤติกรรมทางอารมณ์และพึ่งพาผู้อื่น พฤติกรรมเกี่ยวกับความร่วมมือในกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมโรงเรียน พฤติกรรมเกี่ยวกับการกิน พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดปัญหาทั้งกับตนเองและบุคคลรอบข้าง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนอกจากจำเป็นต้องรู้ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแล้วยังมีความจำเป็นต้องรู้สาเหตุของพฤติกรรมเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย

1.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม

ศรียา นิยมธรรม(2550) กล่าวว่า ผลจากการในห้องปฏิบัติการของนักจิตวิทยาหลายท่านได้ข้อสรุปว่า ปัญหาพฤติกรรมของคนและสัตว์เมื่อคำนึงในด้านจิตวิทยาแล้วมีสาเหตุมาจากความคับข้องใจ และความขัดแย้งระหว่างความสามารถกับความต้องการของสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ พฤติกรรมที่แสดงออกให้ปรากฏได้แก่ การก่อกวน การชอบทำลาย การก้าวร้าว การอยู่ไม่สุข การขโมย การพูดคำหยาบ การมีสมาธิสั้น หรืออาจมีพฤติกรรมในลักษณะถดถอยไม่คงที่ ได้แก่ การถอยหนี ซึมเศร้า ปล่อยตัว เงียบไม่พูด หงุดหงิดง่าย กลัวเกินกว่าเหตุ ย้ำคิดย้ำทำ

การติดอยู่กับที่อย่างผิดปกติเป็นต้น

การพิจารณาปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม มีความยุ่งยากอยู่ในแง่ของการพิจารณาชนิดของปัญหา ความมากน้อยหรือความรุนแรงของลักษณะพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ สภาวะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และบุคคลที่สรุปว่าลักษณะใดถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะในแต่ละบริบทของสังคม อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ทั้งแบบคิดและแบบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอาจเกิดจากการปรับตัวของเด็ก เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าวโดยทำตามสังคม หรือก้าวร้าวเพราะถูกบังคับมากเกินไป แต่บางคนก็ก้าวร้าวโดยไม่ทำตามสังคม ซึ่งมักมาจากครอบครัวที่แตกแยก ทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่มีใครเอาใจใส่ให้ความสนใจหรือกล่าวได้ว่าปัญหาที่มาจากการอบรมเลี้ยงดู

ในบางกรณีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม เกิดจากองค์ประกอบทางสรีระวิทยา เป็นสำคัญ เช่น การทำงานผิดปกติของสมอง สารเคมีที่ไม่สมดุลในร่างกาย ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ผิดปกติ เบี่ยงเบนไป เช่น เด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติก เป็นต้น

สมพร สุทัศนีย์ (2544) ได้กล่าวถึงสาเหตุทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไว้ 2 สาเหตุ คือ สาเหตุจากตัวเด็กและสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

1) สาเหตุจากตัวเด็ก สามารถแบ่งได้ 2 ทาง คือ

1.1) ทางกาย ได้แก่ การที่เด็กมีร่างกายผิดปกติ เป็นโรคเรื้อรัง

1.2) ทางใจเกิดจากการที่เด็กได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ

การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก การไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่ทำให้เด็กเป็นคนเงี้ยบขี้นิม และแยกตัวออกจากสังคมในที่สุด

2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก คือ บ้าน โรงเรียน สังคม และสื่อมวลชน การเลี้ยงดูทางบ้านก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรม เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่พอดี ได้รับความรัก เอาใจ เข้มงวด ลงโทษ มากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็อาจเป็นเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมได้ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับคนในครอบครัว หรือความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง เมื่อเด็กมาโรงเรียนครูก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้โดยเกิดจากการที่ครูไม่ได้มีการเตรียมการสอนที่ดี สอนไม่น่าสนใจ ไม่ยุติธรรม เลือกรักมักที่ซิง ไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก การปกครองชั้นเรียนของครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะการปกครองชั้นเรียนก่อให้เกิดบรรยากาศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้วย เช่น การเข้มงวดกวดขันจนเกินไปกำหนดกิจกรรมให้ทำโดยไม่คำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็กหรือการปกครองแบบตามสบายเด็กจะเรียนหรือไม่เรียนก็ได้

ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้นอาจมีสาเหตุ
เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ แต่การวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น เป็นเรื่องที่ค่อนข้าง
สลับซับซ้อน พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุหนึ่ง หรือหลายสาเหตุก็ได้ บุคคลเดียว
อันอาจแสดงพฤติกรรมออกมาหลายอย่าง และย่อมเกิดจากสาเหตุหลายประการ ดังนั้น
การวินิจฉัยสาเหตุของพฤติกรรมควรจะทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ องค์ประกอบ
สำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ แบ่งออกได้ดังนี้

1) พันธุกรรม ปัญหาทางพฤติกรรมจะมีสาเหตุเนื่องมาจากพันธุกรรมมากน้อย
เพียงใดนั้น ยังเป็นปัญหาที่นักพฤติกรรมศาสตร์กำลังถกเถียงกันอยู่ และยังไม่สามารถชี้ขาดลงไป
ได้ เนื่องจากมีองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย แต่บทบาทของพันธุกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กจะเห็น
ได้ชัดในเรื่องพัฒนาการทางด้านร่างกาย เด็กที่มีร่างกายเล็กและไม่แข็งแรงอันเนื่องมาจากบิดา
มารดาที่มีรูปร่างเตี้ย มักจะเป็นตนเก็บตัวและไม่ชอบร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้ร่างกาย

2) สารเคมีในร่างกาย ความไม่สมดุลของสารเคมี เด็กบางคนที่มีพฤติกรรม
ในทางก้าวร้าวอย่างน่ากลัว หรือมีพฤติกรรมในทางด้านโหดร้ายทารุณ อาจเนื่องมาจากสมอง
พิการหรือระบบประสาทกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงหลังจากได้รับอุบัติเหตุ นักพฤติกรรมศาสตร์
ตั้งข้อสังเกตว่า เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียนนั้น มีจำนวนไม่น้อยมีสาเหตุมาจากความ
ผิดปกติของระบบประสาท ความผิดปกตินี้จะมีผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้
ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและบุคลิกภาพของเด็ก

3) สภาพทางครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กมาก
สภาพครอบครัวจะส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนอาจขโมยของ
ของเด็กคนอื่น เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ อาจขาดความ
อบอุ่น รู้สึกว่าเหวขาดที่พึ่ง ส่งผลให้เด็กมีปัญหาทางอารมณ์ การเรียนตกต่ำ การอบรมเลี้ยงดูที่มี
ความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กมาก เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาตามใจ และประคบ
ประหนมจนเกินไป อาจกลายเป็นคนที่ทำอะไรไม่เป็น ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นอยู่เสมอ
เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเป็นคนเจ้าอารมณ์ก็อาจมีพฤติกรรมไปในแนวทางเดียวกับ
บิดามารดา ครูควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำแก่เด็กและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาต่างๆ
โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วย

4) สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
ของเด็กมาก เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตขึ้นมาในสังคมชนบทเป็นเด็กที่สร้างปัญหาให้สังคมน้อย
กว่าเด็กที่เกิดและเติบโตมาในสังคมเมืองใหญ่ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในชนบทไม่มีสิ่งปลุก
ใจ ยั่วยุให้เด็กเสียคนได้ง่าย ประกอบกับสังคมในชนบทเต็มไปด้วยความเป็นกันเอง ประชาชนมี
อัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน ตรงกันข้ามกับสังคมในเมืองใหญ่ๆ ที่มีสิ่งยั่วยุมากมาย การดำรงชีพต้อง

อาศัยเงินเป็นสำคัญ เมื่อไม่มีเงินเพียงพอทุกคนก็ยอมหาทางดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอด ทำให้บางคน ประพฤติตนไปในทางมิดีมิชอบได้ง่าย เด็กที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัดที่มีเพื่อนบ้านเกเร อันธพาล คำของผิดกฎหมาย อาจจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรได้

5) ความต้องการของบุคคล ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มี 4 อย่าง คือ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความต้องการอย่างอื่นอีก เช่น ความรัก การยอมรับในสังคม การมีหน้าตาเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป เด็กนักเรียนก็เช่นเดียวกัน ทุกคนต้องการความรักจากครู การยอมรับจากเพื่อน เด็กที่ไม่ได้รับความรักหรือการยอมรับ อาจแสดงออกในรูปพฤติกรรมหลายแบบเพื่อให้เป็นจุดเด่นและได้รับความสนใจจากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นๆ บางครั้งก็มีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่เป็นที่ยอมรับ ชัดกับสังคม

สมโภชน์ เขี่ยมสุภาชาติ (2549) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไว้ 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1) พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรม ปัจจุบันนี้แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลใดที่จะชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรม อีกทั้งนักจิตวิทยามีความเห็นที่ว่าถ้าบางพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรมจริงๆ แล้ว ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือป้องกันได้เลย นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ จึงมุ่งความสนใจไปยังแนวคิดที่สอง

2) พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่มนุษย์จะต้องมีปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วยตลอดเวลาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สภาพการณ์ต่างกัน คือ

2.1) สภาพในครอบครัว ครอบครัวจัดได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมแรกของเด็ก มีอิทธิพลมากที่สุดต่อลักษณะของพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีความรักและอบอุ่นจะเป็นเด็กที่มีความมั่นคงในอารมณ์สูงและสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมทั่วไป ในขณะที่เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก มักที่จะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ไม่มีความมั่นคงในอารมณ์ตลอดจนไม่สามารถที่จะปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.2) สภาพในโรงเรียน โรงเรียนจัดได้ว่าเป็นบ้านพักหลังที่ 2 ของเด็ก ซึ่งโรงเรียนควรที่จะมีหน้าที่ในการที่จะสร้างพลเมืองที่ดีของชาติ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีอาจจะพบได้ว่า เด็กที่แสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาปัจจุบันนี้เป็นผลเนื่องมาจากสภาพในโรงเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนค่อนข้างที่จะให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจแก่เด็กตลอดเวลา อย่างเช่น การที่ครูใช้การลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามที่ครูสั่ง การแข่งขันในเรื่องของวิชาการ การดูค่า การพูดจาถากถาง การหัวเราะเยาะหรือการดูถูก เป็นต้น

2.3) สภาพของสังคม ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีต่างๆ เจริญขึ้นอย่างมากมายทำให้สภาพสังคมภายนอกมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของเด็ก สื่อต่างๆ ภายในสังคม อย่างเช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กโดยตรง โดยที่สื่อเหล่านั้นขาดความรับผิดชอบ เสนอแต่ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้แก่เด็ก เด็กก็จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ผลที่ตามมาก็คือเด็กก็จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านั้น

พฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นเกิดจากหลายสาเหตุทั้งที่เกิดจากตัวเด็กเอง คือ สภาพทางกายและทางจิตใจ พันธุกรรม สารเคมีในร่างกาย หรืออาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งได้แก่ ครอบครัว สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจมีหลายสาเหตุหรือสาเหตุก็ได้ ซึ่งสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ครูประจำชั้นควรทราบเพื่อให้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวว่า การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้น เป็นงานที่ละเอียดอ่อน จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และใช้เทคนิคหลายประการ แต่สิ่งที่สำคัญที่เด็กจะต้องได้รับก่อนอื่นคือ ความเข้าใจจากครูประจำชั้น เพราะครูประจำชั้นอยู่ใกล้ชิดกับเด็กกว่าครูพิเศษอื่นๆ ถ้าพบเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมในชั้นของตนเอง ครูควรช่วยเหลือก่อนเท่าที่ครูจะทำได้ ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้น ครูอาจจะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) พยายามยอมรับเด็กในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง ถึงแม้ว่าพฤติกรรมของเด็กไม่เป็นที่ยอมรับก็ตาม
- 2) พยายามเข้าใจเด็ก โดยพยายามหาสาเหตุและศึกษาเกี่ยวกับเด็กให้มากที่สุด
- 3) ช่วยเหลือเด็กทางการเรียนรู้ โดยจัดการสอนเสริมให้ หรือถ้าเป็นไปได้ควรจัดการสอนเป็นรายบุคคล
- 4) เน้นความสำเร็จและความสามารถของเด็กเมื่อมีโอกาส ไม่ควรย้ำในสิ่งที่เด็กเป็นปมด้อย
- 5) พยายามให้เด็กเห็นว่าเด็กเป็นคนมีค่า
- 6) หาทางลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
- 7) มีความอดทนต่อพฤติกรรมของเด็ก และพยายามอบรมสั่งสอนเด็กให้ปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร
- 8) ขอความช่วยเหลือจากผู้ชำนาญโดยเฉพาะ เช่น นักแนะแนว นักจิตวิทยา จิตแพทย์ เป็นต้น

2 ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล

ความสามารถทางสังคม (social competence) มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กันดังนี้

Welsh and Bierman (2006) กล่าวว่า วิชาความสามารถทางสังคมคือ ความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น การหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง และการหลีกเลี่ยงการถูกคุกคามจากผู้อื่น ซึ่งความสามารถทางสังคมเหล่านี้ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการปรับตัวทางสังคม

Knapcyk and Rodes (1996) กล่าวว่า ความสามารถทางสังคมหมายถึง การรับรู้ การตัดสินใจ และพฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความสำเร็จในการปฏิสัมพันธ์ในสังคม

Bernard (1995) อธิบายไว้ว่า ความสามารถทางสังคมเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพ ได้แก่ ความสามารถในการตอบสนองหรือโต้ตอบทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกจากผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ ทักษะการสื่อสาร และอารมณ์ขัน

Campbell and Siperstein (1994) อธิบายเกี่ยวกับความสามารถทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถทางสังคม ได้แก่

- 1) การโต้ตอบทักทายกับผู้อื่น
- 2) การพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 3) การแยกแยะได้ว่าปฏิริยาใดเป็นบวก ปฏิริยาใดเป็นลบ
- 4) การยอมรับในคำวิพากษ์วิจารณ์ และการชมเชยของคุณ
- 5) การโต้ตอบ หรือการตอบสนองต่อการวิพากษ์วิจารณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการถูกเยาะเย้ยได้อย่างเหมาะสม
- 6) การจัดการกับการกระทำหรือพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ ความสามารถทางสังคมนั้นหมายรวมถึงพฤติกรรมที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษา

Sroufe et al. (1992) กล่าวว่า ความสามารถทางสังคม เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับเพื่อน

รุ่งวิรุฬห์ บุญเกิด (2539) กล่าวว่า ความสามารถทางสังคมคือ ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นในทางที่สังคมให้การยอมรับ ได้แก่ การมีความสนใจ การกล้าแสดงออก การแสดงปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน

สรุปได้ว่า ความสามารถทางสังคม คือ ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในเชิงบวก การอยู่ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนอย่างสงบ และการปฏิบัติตามกฎของชั้นเรียน ซึ่งสามารถแสดงออกได้ทั้งการใช้วจนภาษาและอวจนภาษา

Welsh and Bierman (2006) อธิบายว่า ความสามารถทางสังคมของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ประกอบไปด้วย ทักษะทางสังคม การตระหนักรู้ทางสังคม และความมั่นใจในตนเอง โดย King (2000) กล่าวโดยสรุปได้ว่า โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมจัดทำขึ้นเพื่อเน้นการเพื่อพัฒนาเด็กไปสู่การมีความสามารถทางสังคม นักวิจัยหลายต่อหลายท่านได้อธิบายว่า พฤติกรรมและความสามารถทางสังคมทั้งหลายสามารถนิยามคำว่า ความสามารถทางสังคมได้ทั้งสิ้น ความสามารถทางสังคมเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและศึกษากันอย่างแพร่หลายในบริบทของการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเรื่องการรับรู้ เรื่องสัมพันธ์ภาพ และทักษะการแก้ไขปัญหา ระหว่างบุคคล นักวิจัยจึงให้ความสนใจในการฝึกฝนให้เด็กมีความสามารถทางสังคมกันอย่างแพร่หลาย

การฝึกทักษะทางสังคมจึงมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความสามารถทางสังคมให้กับเด็ก เมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถทางสังคมภายในห้องเรียนที่ดี จะเป็นการช่วยให้เด็กมีทักษะทางสังคมเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นอกห้องเรียนที่ดีด้วย

Stephens (1982) ได้แบ่งทักษะทางสังคมในห้องเรียนไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) ทักษะทางสังคมด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย

- 1.1) การยอมรับตามอำนาจหน้าที่
- 1.2) การจัดการกับปัญหาการขัดแย้ง
- 1.3) การได้รับความเอาใจใส่
- 1.4) การหักท่าย
- 1.5) การช่วยเหลือผู้อื่น
- 1.6) การสนทนา
- 1.7) การจัดการในการเล่น
- 1.8) ทักษะที่ดีต่อผู้อื่น
- 1.9) การเล่นกันเอง (แบบไม่เป็นทางการ)
- 1.10) เครื่องใช้ของตนเองและผู้อื่น

- 2) ทักษะทางสังคมด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย
 - 2.1) การยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและผลที่ตามมา
 - 2.2) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.3) การแสดงความรู้สึก
 - 2.4) ทักษะที่ดีที่มีต่อตนเอง
 - 2.5) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ
 - 2.6) การดูแลช่วยเหลือตนเอง
- 3) ทักษะทางสังคมด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย
 - 3.1) การดูแลสิ่งแวดล้อม
 - 3.2) การดำเนินการในกรณีฉุกเฉิน
 - 3.3) พฤติกรรมในการรับประทานอาหารว่าง/อาหารกลางวัน
 - 3.4) การเคลื่อนไหวไปในสภาพแวดล้อม
- 4) ทักษะทางสังคมด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน
 - 4.1) การซักถามและการตอบคำถาม
 - 4.2) พฤติกรรมการให้ความสนใจ
 - 4.3) การอภิปรายในห้องเรียน
 - 4.4) การทำงานให้เสร็จสมบูรณ์
 - 4.5) การทำตามแนวทางที่กำหนด
 - 4.6) กิจกรรมกลุ่ม
 - 4.7) การทำงานอิสระ
 - 4.8) พฤติกรรมขณะการทำงาน
 - 4.9) การปฏิบัติหรือการแสดงต่อหน้าผู้อื่น
 - 4.10) คุณภาพของงาน

3. การเฝ้าระวังและการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

3.1 ความหมายของการเฝ้าระวังและการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม

เบญญา ชลธาร์นนท์ (2538) กล่าวว่า การให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม หมายถึง กระบวนการให้บริการด้านต่างๆ ได้แก่ การดูแลสุขภาพอนามัย การบริการทางการศึกษา แก่เด็กและครอบครัวทันทีตั้งแต่เด็กแรกเกิดหรือทันทีที่ทราบว่าเด็กนั้นมีความต้องการทางการศึกษาพิเศษ

Siegel (1996 อ้างถึงใน นฤมล ขวัญศิริ, 2541) ได้กล่าวถึง การให้ความ

ช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มไว้ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กทันทีที่พบความผิดปกติ เพื่อจำกัดความบกพร่องที่เพิ่มขึ้นและฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กให้เด็กให้เต็มศักยภาพ

สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ (ม.ป.ป.) ให้ความหมายของการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มว่า เป็นกระบวนการให้บริการทางการศึกษาโดยเร็วที่สุดแก่เด็กที่มีความเสี่ยงทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความบกพร่องหรือมีความต้องการทางการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้มุ่งเน้นการให้การศึกษาคำแนะนำกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และพัฒนาการเด็ก โดยได้รับบริการจากนักอาชีพที่หลากหลาย ทั้งด้านการดูแลสุขภาพอนามัย การบำบัดรักษา การบริการทางจิตวิทยาและบริการทางการศึกษาแก่เด็กและครอบครัว เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอนสูงสุดใกล้เคียงเด็กปกติมากที่สุด

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2548) อธิบายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่ระยะแรกเริ่มไว้ว่า การติดตามและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคนในทางส่งเสริมพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัย การค้นพบปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่แรกเริ่มสามารถช่วยเหลือให้เด็กมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

สรุปได้ว่า การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม หมายถึง กระบวนการติดตาม ประเมินผล และจัดบริการทางการศึกษา สุขภาพอนามัย และอื่นๆที่จำเป็นและเหมาะสมให้กับเด็กแต่ละบุคคลทันทีที่พบปัญหานั้น โดยอาจเป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลหลายฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

3.2 ลักษณะของการทำงานให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม

การทำงานให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ซึ่งเป็นงานที่มีความซับซ้อน จึงต้องมีการทำงานเป็นทีมที่เกิดจากความร่วมมือกันของผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาวิชา และครอบครัวที่เข้ารับบริการเอง โดยมีเป้าหมายและวิธีการในการให้บริการที่ประสานกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กมากที่สุด (แสงดาว กา รุณยวนิช, 2544; พรรณระพี สุทธิวรรณ, 2548) ลักษณะที่มิให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่นิยมใช้กันมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ลักษณะการทำงานเฉพาะสาขาวิชาชีพ (multidisciplinary team) เป็นลักษณะการทำงานที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาจะมุ่งแต่ทำงานในหน้าที่ของ

ตน เกี่ยวข้องกับสาขาอื่นน้อย ดังนั้นข้อมูลการวินิจฉัยเด็กและครอบครัวจากเจ้าหน้าที่แต่ละสาขา จะแยกจากกัน ลักษณะการทำงานเช่นนี้จะศึกษาเด็กโดยการแยกกันประเมินในแต่ละด้านที่ตนได้รับผิดชอบ ส่วนเอกสารรายงานที่ได้จากแต่ละสาขาจะนำมารวมกัน คำแนะนำก็จะมีมากมาย บางครั้งอาจจะขัดกันเองทำให้เกิดความสับสน หรือเกิดความขัดแย้งในการนำมาใช้

2) ลักษณะการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพ (interdisciplinary team) การทำงานในลักษณะนี้จะมีการคำนึงถึงตัวเด็กทุกด้านและเน้นถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่าเป็นสมาชิกในทีม โดยใช้กระบวนการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (collaboration goal-setting) ในแผนการให้การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น สถิติปัญญา ภาษา การรับรู้ กล้ามเนื้อย่อย กล้ามเนื้อใหญ่ สังคม อารมณ์ การดูแลตนเอง โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการหาข้อบกพร่องและแนะนำวิธีการแก้ไข ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ รวมถึงการประเมินผล วิธีนี้เป็น การลดแบบแผนการรับผิดชอบเฉพาะเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละสาขา โดยจะรวมกันเป็นหน่วยเดียวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและครอบครัว เป้าหมายของการให้การช่วยเหลือแบบนี้เป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันของแต่ละวิธีการบำบัด เช่น การพัฒนาการภาษา จะรวมอยู่ในงานการกระตุ้นพัฒนาการเพราะจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการติดต่อสื่อสาร ส่วน กิจกรรมของเด็กในห้องเรียน โอกาสในการเข้าสังคม การเล่นของเล่น จะรวมอยู่ในวิธีการบำบัด ตามปกติ ลักษณะการทำงานเช่นนี้จะเป็นตัวอย่างของการทำงานเป็นทีมที่แท้จริง แต่สมาชิกในทีมจะต้องยึดมั่นในการทำงานเพื่อลดข้อขัดแย้งและประสานงานกัน มีการประเมินผลและการ รายงานผลที่สอดคล้องกัน

3) ลักษณะการทำงานแบบสหวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกัน (transdisciplinary team) เป็นลักษณะการทำงานที่ทำให้สมาชิกในทีมที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละสาขาร่วมแบ่งปันความรู้หรือมีการประเมินเด็กร่วมกัน ลดข้อจำกัดทางวิชาการและสนับสนุนให้สมาชิกทำงานอย่างสอดคล้องกัน สมาชิกในทีมและผู้ปกครองจะมีการทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันประเมินและให้คำปรึกษา สร้างเป้าหมาย ให้คำแนะนำ และให้การช่วยเหลือ ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด หากสมาชิกในทีมได้ทำงานร่วมกันเป็นระยะเวลา ยาวนาน และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนรู้สึกมีคุณค่า

ทั้งนี้ลักษณะการร่วมทีมแบบสหวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกัน เป็นการร่วมทีมที่มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จมากที่สุด เพราะบุคลากรในทีมจะสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสอดคล้อง และสนับสนุนกันได้ดีที่สุด เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมากในต่างประเทศ หากแต่ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบของการทำงานเฉพาะสาขาวิชาชีพ ซึ่งทำให้มีการประสานงานกันน้อย มีข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดรวมทั้งความขัดแย้งกันภายในทีมสูง ส่งผลให้การให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างแยกส่วน

McAfee and Leong (2002) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนและศูนย์เด็กต่างๆ อาจจะไม่ มีแหล่งข้อมูลเพื่อให้บริการสำหรับเด็กและครอบครัวที่หลากหลาย การประสานช่วยเหลือจาก แหล่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางรัฐและเอกชน หรือแม้แต่หน่วยงานอื่นๆ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การ ช่วยเหลือร่วมกับนักวิชาชีพพร้อมกับการฝึกปฏิบัติตามคำแนะนำว่าถึงสิ่งที่เด็กควรปฏิบัติ เป็น ส่วนหนึ่งของภาระหน้าที่ของครูปฐมวัย

ครูที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียน สามารถร้องขอความช่วยเหลือจาก ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่เป็นปัญหานั้นๆ ได้ แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญหรือนัก วิชาชีพผู้นั้นไม่ได้ประจำอยู่โรงเรียนก็ตาม ก็ยังสามารถขอความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาจาก หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนได้ หน่วยงานเหล่านี้จะให้ความช่วยเหลือในด้านกระบวนการ การ วินิจฉัยอาการเพื่อจัดทำแผนการศึกษารายบุคคลและการจัดการบริการสำหรับครอบครัว ซึ่งจะ เป็นแผนการทำงานที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการประสานความร่วมมือ ซึ่งไม่แยกขาดจากกันแต่อาจเสริมกันและกันมีลักษณะการทำงาน 4 ลักษณะดังนี้ ดังนี้

1) แนวทางสหสาขาวิชา เป็นการทำงานเป็นทีมนอกชั้นเรียน โดยนักวิชาชีพจาก หลายสาขา ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อคิดเห็นต่อเด็กและปัญหาของเด็ก แล้วให้คำแนะนำ ตลอดจน ร่วมพัฒนาแผนปฏิบัติการ อาทิ การจัดบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2) แนวทางพหุสาขาวิชา เป็นการทำงานที่นักวิชาชีพหลายสาขาต่างประเมินเด็กอย่างเป็นอิสระต่อกัน และส่งรายงานแยกกัน เช่น ผลการประเมินและวินิจฉัยจากแพทย์ และ นักจิตวิทยา ซึ่งนักวิชาชีพอื่นจะเป็นผู้พัฒนาข้อมูลนั้น เป็นโปรแกรมสำหรับเด็กที่ศูนย์ต่อไป

3) แนวทางข้ามสาขาวิชา เป็นการทำงานร่วมกันของนักวิชาชีพในสาขาที่จำเป็น เพื่อลงความเห็นอย่างเป็นฉันทามติ และลดช่องว่างระหว่างความช่วยเหลือจากวิชาชีพต่าง ๆ แนวทางนี้คล้ายการสอนเป็นทีมที่ครูประจำชั้นและผู้เชี่ยวชาญพิเศษทำงานร่วมกันในการประเมิน วางแผน และจัดกิจกรรมให้เด็ก ผู้เชี่ยวชาญพิเศษอาจทำงานเต็มเวลาหรือบางเวลาที่โรงเรียนหรือ ศูนย์ จุดเด่นของแนวทางนี้ คือ นักวิชาชีพหลายคนพบเด็กในสถานการณ์ชีวิตจริงในห้องเรียน การ สังเกตและข้อค้นพบของเขาเสริมกันและกัน

4) แนวทางการประสานความร่วมมือเป็นทีม เป็นการทำงานที่เน้นความ ต้องการจำเป็นของเด็กมากกว่าการวินิจฉัยและให้บริการโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่มติดัดจริตและ รับผิดชอบการสนองความต้องการของเด็กที่โรงเรียน บ้าน และในชุมชน ร่วมกัน สมาชิกแต่ละคน ในทีมสังเกตและปฏิสัมพันธ์กับเด็กต่างเวลาและต่างบริบทกัน จุดเด่นของแนวทางนี้ คือ การ ดำเนินการประเมินและสื่อสารถึงกัน

สมาชิกในทีมมีการทำงานที่เป็นอิสระ และเป็นผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับเด็ก หรือเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึกเพื่อจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็ก การทำงานร่วมมือเป็นทีมในการประเมินเด็ก มีข้อเด่นก็คือ เป็นการสร้างและการสื่อสารเกี่ยวกับการประเมินเด็กที่มีประสิทธิภาพโดยการจัดประชุมเพื่อประเมินเด็กแบบทางเลือกใหม่ คือ การมองหาทักษะแท้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง เช่น ที่บ้าน ที่โรงเรียน และในสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ มีการวัดทักษะที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ในด้านต่างๆ และใช้การวัดที่หลากหลาย จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย จากกระบวนการต่างๆ และจากบริบทต่างกัน

บทบาทและหน้าที่ของครูในการประเมินแบบเป็นทีม มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยจากการประเมินในลักษณะอื่นๆ แต่ก็ยังคงมีเป้าหมายที่เหมือนกัน โดยทุกลักษณะของการประเมินเด็กนั้น ครูสมควรมีบทบาทดังนี้

(1) ทราบถึงความแตกต่างของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาว่ามีจุดเด่นอย่างไร มีขอบข่ายพื้นที่ของการเชี่ยวชาญของแต่ละสมาชิกในทีม ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ ในบางชุมชนมีศูนย์บริการสุขภาพ และมีผู้ทำการสำรวจ คัดกรอง และจัดบริการให้กับครอบครัว และศูนย์บริการสุขภาพ โดยอาจจะจัดการประสานความร่วมมือที่หลากหลายให้กับครอบครัว ครูที่ได้รับการฝึกฝนด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะเป็นรายบุคคล

(2) ครูประจำชั้นก็เป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งเช่นกัน เพราะครูมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม และครูประจำชั้นยังทราบถึงการจัดสภาพที่เหมาะสม การวางแผน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ได้สำหรับเด็กทั้งกลุ่มมากกว่าสมาชิกในทีมคนอื่นๆ เพื่อการประเมินในชั้นเรียนที่ได้ผลดี ครูควรมีการจัดเอกสาร และประเมินจากสภาพจริงเป็นประจำทุกวัน

(3) รวบรวม สรุป และเขียนข้อมูลการประเมินต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจในแต่ละประเด็น และชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีความเกี่ยวข้องกับการประเมิน เนื่องจากผู้อื่นอาจจะไม่เข้าใจในการประเมินตามสภาพจริงในห้องเรียน

(4) ครูควรเปิดใจรับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในการประชุมร่วมกันเพื่อการประเมินเด็ก ครูควรเปิดใจที่จะอ่านบันทึก หากแม้มีประเด็นที่ไม่เห็นด้วย ครูควรนำประเด็นนั้นมาพิจารณาตามเกณฑ์ต่างๆ เกือบทั้งหมด ซึ่งจะสามารถสนับสนุนความเข้าใจ และช่วยเหลือเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ได้

(5) ครูควรมีความเคารพต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในทีมประเมิน และผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ ด้วย สิ่งใดที่สามารถส่งเสริมได้ ทั้งครูและผู้ปกครองควรมีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

(6) ครูไม่สามารถทราบและทำทุกสิ่งได้ด้วยตนเอง ครูควรรหาข้อมูลและค้นหาความช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้

(7) ทุกสิ่งต้องเป็นไปเพื่อการส่งเสริมเด็ก

5) การทำงานกับผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นรายบุคคล ครูไม่จำเป็นต้องรอจนกว่าประเมินเสร็จจึงขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญสามารถช่วยครูตัดสินใจว่า เรื่องที่ควรห่วงใย (red flags) เรื่องใดควรเก็บข้อมูลต่อไป ครูควรทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามาทำงานกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน

6) การทำงานกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน โรงเรียนเอกชน และศูนย์เด็กหลายแห่ง ไม่มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือการจัดกระบวนการเพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หากผลการประเมินแสดงเรื่องที่ควรห่วงใย โรงเรียนอาจแนะนำให้ผู้ปกครองปรึกษากุมารแพทย์ของเด็กเพื่อขอคำแนะนำในการส่งต่อโดยปกติเขตการศึกษาให้บริการกระบวนการส่งต่อ

Rainforth (1997) กล่าวว่า การประสานความร่วมมือเป็นทีม เป็นกระบวนการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของสมาชิกในทีมเพื่อการทำงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งมีจุดเน้นที่เป้าหมายในชีวิตจริงของเด็ก และเป็นการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจของสมาชิกในทีมทุกคน เพื่อแบ่งปันแหล่งข้อมูล ความรับผิดชอบ และร่วมกันสร้างโปรแกรมและสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพเพื่อความสามารถทางการเรียนรู้และความต้องการของเด็กที่เป็นหนึ่งเดียวกันโดยลักษณะการประสานความร่วมมือเป็นทีม มีดังนี้

(1) เป็นการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการทำงานแบบร่วมมือของสมาชิกจากครอบครัวและจากทางด้านหน่วยงานการศึกษา

(2) เป็นการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันโดยมีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับเด็กเพื่อให้เด็กได้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษารายบุคคล

(3) เป็นการตัดสินใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้องกันเกี่ยวกับเป้าหมายหลักและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ในทุกๆ ด้านของเด็ก ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน

(4) เป็นการตัดสินใจที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับประเภทของการให้บริการที่สนับสนุนเป็นรายบุคคล

(5) เป็นบริการที่ให้ความสำคัญกับทักษะทางการเคลื่อนไหว การสื่อสาร และทักษะอื่นๆ รวมถึงความต้องการที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม/หลักสูตรทางการศึกษาและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเป้าหมายหลักของการศึกษา

(6) เป็นการผสมผสาน ความรู้และทักษะจากการเรียนการสอนต่างๆ เข้าไว้ในการวางแผนหรือออกแบบวิธีการสอนและการช่วยเหลือ

(7) บทบาทของสมาชิกในทีมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเด็กในด้านความสามารถที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

(8) การแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือและการแบ่งปันความรับผิดชอบในการเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อเป้าหมายต่างๆ ในโปรแกรมการศึกษา

การทำงานเพื่อการช่วยเหลือตั้งแต่ในระยะแรกเริ่ม มีลักษณะการทำงานเป็นทีมโดยสมาชิกในทีมมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออก การประเมินเด็กโดยใช้รูปแบบการทำงานร่วมกันเป็นทีมช่วยให้สมาชิกทุกคนได้ทีมได้รับข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้านโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของเด็กวัยเรียน

Comeras,(1992) ได้กล่าวไว้ว่า ร่างกายและตัวตนภายในหรือจิตใจ เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมนุษย์ โดยธรรมชาติแล้ว โดยธรรมชาติแล้วแต่ละส่วนมีผลกระทบต่อกันและกัน เมื่อเรารู้สึกกลัวและเสียใจร่างกายเริ่มแสดงอาการของการขาดสมดุล พัฒนาการภายในจะควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ ซึ่งเกิดขึ้นกับเด็กที่กำลังเจริญเติบโต ตัวตนของเด็กสามารถระบุได้ด้วยการสังเกตจากภายนอก แต่ละคนเคลื่อนไหวอย่างไร มีอากัปกริยาอย่างไร สามารถบอกอะไรๆ ได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้เราเข้าใจลึกซึ้งถึงตัวตนของคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกของเขา เรามีความสามารถแค่ไหนที่จะรับรู้ผ่านสัมผัสของเราด้วยการเผชิญหน้า

ระหว่างเจ็ดปีแรกของชีวิต พลังชีวิตภายในของเด็กจะผูกพันกับอวัยวะภายในในการสร้างและแต่งร่างกายให้สมบูรณ์ เมื่อขั้นตอนพัฒนาการด้านร่างกายสมบูรณ์ พลังชีวิตจะถูกปล่อยเพื่อสร้างและปั้นแต่งสิ่งที่แตกต่างกันไป เมื่อภาระในการเปลี่ยนรูปของภาพทั้งหมดจากศีรษะถึงปลายเท้าเสร็จสมบูรณ์ พลังชีวิตบางส่วนจะหมดภาระลงพลังชีวิตจะสร้างความสามารถภายในใหม่ ๆ คือ ความจำและจินตนาการ

ตลอดเวลาที่ร่างกายอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูป เด็กได้พัฒนาทักษะทางกายภาพหลายอย่าง เช่น สามารถวิ่งอย่างคล่องแคล่ว มีการควบคุมแขนขาและการทรงตัวอย่างสมดุล กระโดดเหวี่ยงได้ นิ้วมือทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เข็กร้องเท้า สนเข็ม รูดซิปได้เอง ซึ่งกระนั้นก็ยังมีความละเอียดอีกจุดหนึ่งของพัฒนาการที่ครูควรระวังสังเกตเพื่อพบคำถามว่า เด็กจะสามารถเผชิญกับการเรียนได้อย่างไร ครูจะเป็นผู้เฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กด้วยความรู้สึกอบอุ่น โดยครูสามารถดูความพร้อมของเด็กวัยเรียนจากด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) ความพร้อมของเด็กวัยเรียนด้านร่างกาย พิจารณาจาก

- 1.1) สัดส่วนของร่างกายและบุคลิก
 - 1.1.1) สัดส่วนระหว่างศีรษะและลำตัวประมาณ 1:6
 - 1.1.2) ใช้มือข้างหนึ่งแตะหูอีกข้างหนึ่งผ่านศีรษะ
 - 1.1.3) คอและช่วงเอวยาวขึ้น
 - 1.1.4) ข้อมือและเข่ามีความยืดหยุ่น เคลื่อนไหวดี
 - 1.1.5) ส่วนโค้งเท้าชัดเจน
 - 1.1.6) ความกลมมนของรูปหน้าลดลง
 - 1.1.7) แขนและมือมีความเร็วต่างจากเด็กเล็ก
 - 1.1.8) ยอมมากับครูโดยลำพัง โดยไม่ต้องให้พ่อแม่มาด้วย
 - 1.1.9) กล้าที่จะปฏิเสธความสัมพันธ์คนอื่น
- 1.2) ความสามารถทางร่างกาย

เด็กที่พร้อมจะทำได้เหล่านี้ได้ เมื่อเราสังเกตการเล่นของเด็ก งานหัตถกรรม กิจกรรมศิลปะ และกิจกรรมวงกลม

- 2) ความพร้อมของเด็กวันเรียนด้านสังคมและพัฒนาการด้านอารมณ์
 - 2.1) สามารถจะแบ่งปันกับผู้อื่น
 - 2.2) สามารถทำอะไรเพื่อคนอื่นด้วยความตั้งใจของตัวเอง
 - 2.3) เริ่มมีเพื่อนสนิท
 - 2.4) สามารถร่วมมือกับผู้อื่นในการเล่น
 - 2.5) สามารถร่วมกิจกรรมที่จัดให้ได้
 - 2.6) รู้จักรอคจนกว่าจะถึงโอกาสของตัวเอง
 - 2.7) ไม่เป็นคู่อริกับคนอื่น และได้รับการยอมรับจากเด็กอื่นๆ
 - 2.8) มีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมได้นาน

- 3) ความพร้อมของเด็กวัยเรียนในด้านความรู้สึกรู้สึก

- 3.1) มีความตื่นตัว ระวังระวังต่อความรู้สึกของตัวเอง และสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้
- 3.2) ต้องการให้ผู้ใหญ่แทรกแซงน้อยลง
- 3.3) มีอารมณ์ขัน ชอบบทกลอนที่มีคำสัมผัส เล่นคำ และคำเพลง
- 3.4) ชอบกระซิบ มีความลับ

4) ความพร้อมของเด็กวัยเรียนในด้านความมุ่งมั่น

4.1) มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเล่น วาดภาพ ระบายสีและการทำงาน

หัตถกรรม

4.2) ใช้แขนขาในระดับกระเด้ง แข็งขัน ชอบเคลื่อนไหวของหนัก ตอไม้

4.3) อาสาวิ่งเอาของให้ผู้ใหญ่

เด็กวัยอนุบาลมีการเปลี่ยนแปลงร่างกายอย่างต่อเนื่อง และเกิดขึ้นพร้อมๆกับการเกิดพลังชีวิต ความพร้อมของเด็กวัยเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น ครูประจำชั้นสามารถสังเกตทราบได้ดีจากกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

King (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่องการฝึกฝนทักษะทางสังคมโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อช่วยเหลือในขั้นต้นให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้ Stop and Think Social Skills Program ซึ่งครูในชั้นเรียนจะได้รับการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมจากนักจิตวิทยาจนสามารถนำไปฝึกฝนกับเด็กวัยอนุบาลในห้องเรียนของตนเอง ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการสอนในโปรแกรมนี้แสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยลง มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน มีทักษะทางสังคมที่พึงประสงค์ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ทั่วไป รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับครูที่เหนียวแน่นขึ้น และมีผลความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก

Choi (1998) ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการยอมรับจากเพื่อนของนักเรียนชั้นประถม 1 โดยใช้การฝึกทักษะ สังคมโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน โดยทำการวิจัยกับนักเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 โรงเรียนในรัฐ Midwest พบว่า การฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรเป็นการทำงานแบบร่วมมือกันระหว่างครูประจำชั้นและนักจิตวิทยา ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เด็กที่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีคะแนนการได้รับการยอมรับจากการเล่นในกลุ่มเพื่อนสูงขึ้น

Burgess (2005) เสนองานวิจัยเรื่อง การประเมินองค์ประกอบที่หลากหลายของยุทธวิธี การช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มสำหรับระดับความพร้อมก่อนเข้าเรียน พบว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม มีคะแนนความสามารถทางสังคมและความพร้อมในการเข้าเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และเด็กเล็กสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมและความพร้อมในการเข้าเรียนได้เมื่อเด็กได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกฝนและสนับสนุนความสามารถทางสังคม

จากการวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถทางสังคมของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในสภาพห้องเรียนปกติ การทำงานแบบร่วมมือกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในทุกๆ ฝ่ายโดยใช้การช่วยเหลือตั้งแต่ในระยะแรกเริ่ม จะสามารถส่งเสริมความสามารถทางสังคมของเด็กได้ดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

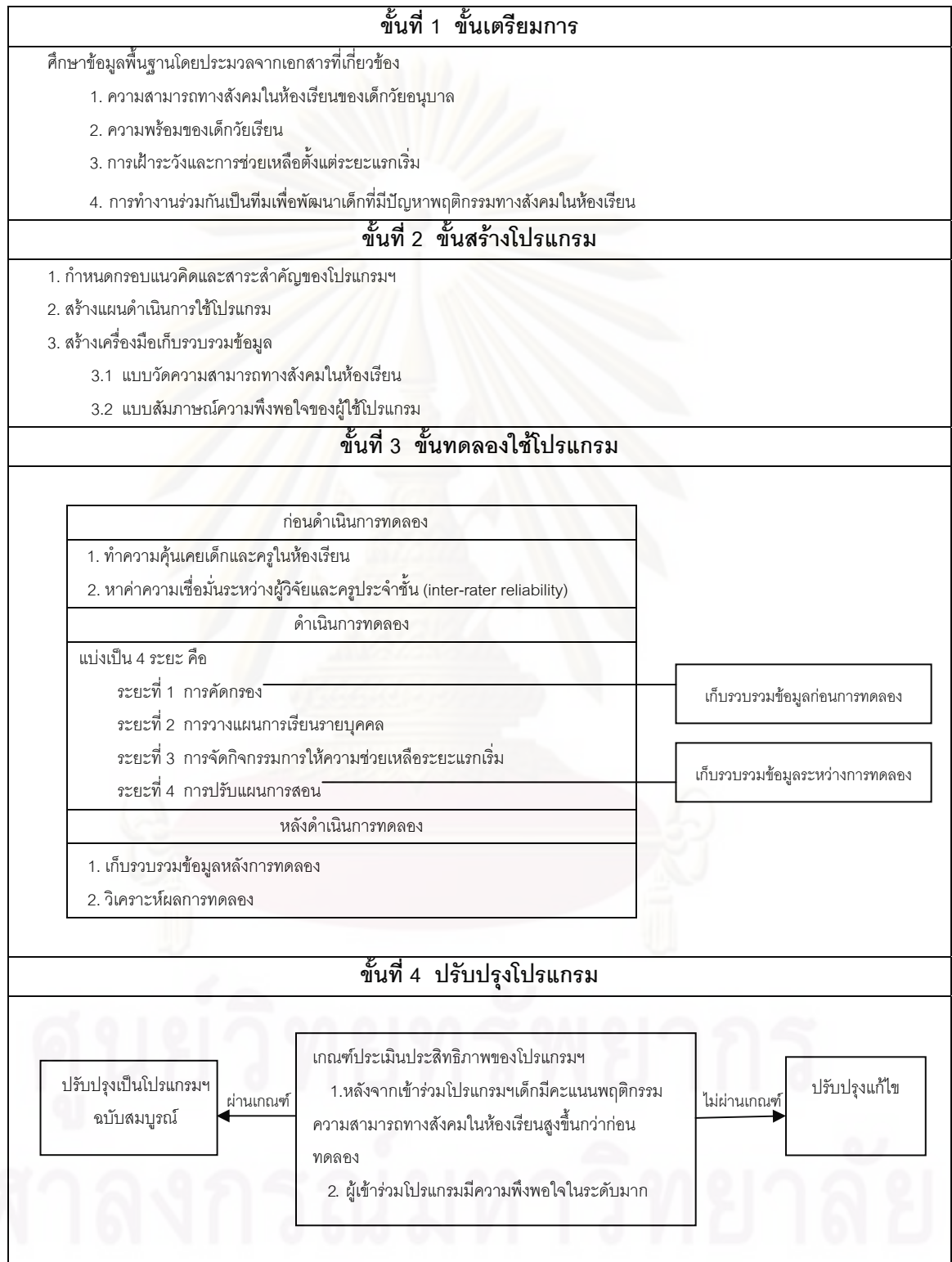
การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ
- ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ
- ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองใช้โปรแกรมฯ
- ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงโปรแกรมฯ

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยได้นำเสนอไว้ในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 การดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคม
ในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการประมวลความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผลของโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กออทิสติก ดังนี้

- 1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล และความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
- 1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมของเด็กวัยเรียน
- 1.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและการช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มสำหรับเด็ก
- 1.4 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อประเมินพัฒนาการเด็ก
- 1.5 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาพฤติกรรม การส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กออทิสติก และวิธีการทำงานเป็นทีมในการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อเฝ้าระวังและช่วยเหลือเด็กตั้งแต่ในระยะแรกเริ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างโปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

- 2.1 นำข้อมูลในขั้นที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมฯ ประกอบด้วยแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล ตามละเอียดในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

แนวคิด
<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ตนเอง การรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในกับผู้อื่น เป็นความสามารถทางสังคมที่เด็กวัยอนุบาลควรได้รับการฝึกฝน 2. เด็กวัยอนุบาลสามารถเตรียมพร้อมด้านสัมผัสรับรู้ทางกาย ความรู้สึก และความคิด ผ่านกิจกรรมในห้องเรียนและกิจวัตรประจำวันเพื่อฝึกฝนความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก 3. การปรับสิ่งกระตุ้นเร้าและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เหมาะสม ช่วยพัฒนาสัมผัสรับรู้และส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก 4. การทำงานเป็นทีมร่วมกันของครูฝ่ายวิชาการ ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพในการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการวางแผนการคัดกรอง สอน และประเมินเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียน 5. การพบปัญหาและปรับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลด้วยการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก
วัตถุประสงค์
เพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน คือพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน
เนื้อหา
<p>ความสามารถทางสังคมในห้องเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของตนเองและผู้อื่น 3. วิธีปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
ลักษณะการจัดกิจกรรม
<p>แบ่งเป็น 2 ส่วน</p> <p>ส่วนที่ 1 กิจกรรมร่วมกับ ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของเด็ก 1.2 ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนความคิดร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ 1.3 ประชุมวางแผนการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลของเด็ก <p>ส่วนที่ 2 การทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 กิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมวงกลม กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมเล่านิทาน 2.2 กิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ กิจกรรมหัตถกรรม กิจกรรมศิลปะ

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดและสาระสำคัญของโปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล (ต่อ)

การจัดบรรยากาศ
เป็นบรรยากาศการทำงานร่วมกันของครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว เพื่อใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอนุบาลเป็นรายบุคคล
ระยะเวลาการดำเนินการ
เป็นการดำเนินการในระยะเวลา 13 สัปดาห์
การประเมินผล
<ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินผลผลิต ใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก โดยมีเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมคือ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กจะต้องมีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการดำเนินการ 2. การประเมินผลการใช้โปรแกรมฯ ใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยมีเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรม คือ มีความพึงพอใจในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ อยู่ในระดับมาก

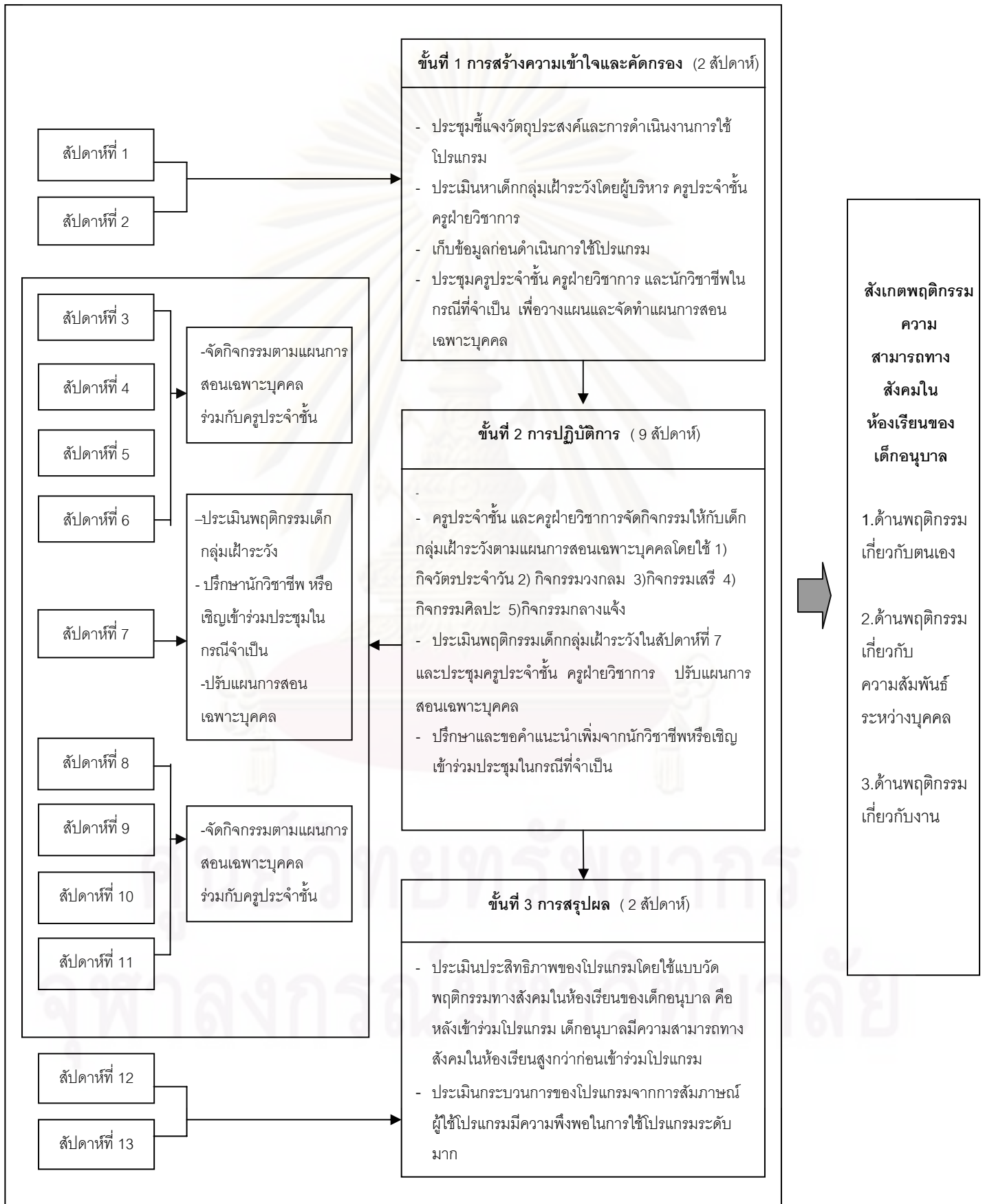
2.2 สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

2.2.1 สร้างแผนดำเนินการใช้โปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัย
จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมทางสังคม ความสามารถทางสังคมใน
ห้องเรียนของเด็กอนุบาล ความพร้อมของเด็กวัยเรียน การเฝ้าระวังและการช่วยเหลือในระยะ
แรกเริ่ม และการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อพัฒนาเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม

2) นำแนวคิด ทฤษฎีที่ศึกษามาสังเคราะห์แล้วสร้างเป็นแผนดำเนินการใช้
โปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล
ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แผนการดำเนินงานใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

2.2.2 นำแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ทั้งหมดไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล แล้วนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข เป็นแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ก่อนนำไปทดลองใช้จริง ซึ่งรายละเอียดของการปรับปรุงโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้นำเสนอใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ส่วนประกอบ	ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
แนวคิด	ควรเพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพห้องเรียนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มเฝ้าระวัง	กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการปรับสิ่งกระตุ้นรื้อและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น
กระบวนการใช้โปรแกรมฯ	นำเสนอหน้าที่และการทำงานของบุคคลที่ต้องใช้โปรแกรมให้ชัดเจนมากขึ้น วางแผนเลือกพฤติกรรมที่จะนำมาเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) เฉพาะพฤติกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน ไม่จำเป็นต้องแก้ไขในทุกรายพฤติกรรมที่ประเมิน ต้องมีการวางแผนจัดตารางเวลาเพื่อเข้าทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้ครูประจำชั้นไม่สับสน และกังวลในการจัดกิจกรรมประจำวัน	ระบุหน้าที่ การดูแล การสังเกต และการร่วมประเมินเด็กกับผู้ใช้โปรแกรมโดยเขียนอยู่ในคู่มือโปรแกรมให้ชัดเจน วางแผนจัดการประชุมผู้เกี่ยวข้องกับเด็กประชุมร่วมกับผู้วิจัยเพื่อคัดกรองเด็กและคัดเลือกพฤติกรรมความสามารถทางสังคมที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นลำดับต้น ผู้วิจัยทำตารางการทำงานของเพื่อเข้าสังเกตเด็ก และเข้าทำกิจกรรมกับเด็กเพื่อแจ้งให้ครูประจำชั้นแต่ละห้องเรียนทราบ

2.3 กำหนดลักษณะของเครื่องมือและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยแบบวัดพฤติกรรม

ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.3.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนประจำวันของเด็กวัยอนุบาล แบบวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล และแบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

2) แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแนวการสัมภาษณ์ในประเด็น วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมในโปรแกรมฯ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.3.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) สร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล เพื่อใช้เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1) ศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมและความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล

1.2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการวัด โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ แล้วกำหนดช่วงเวลาจริงในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลเป็น 2 ช่วงเวลาคือ ช่วงกิจกรรมเล่นอิสระตอนเช้า ตั้งแต่เวลา 8.30 – 9.30 น. และช่วงกิจกรรมประจำวันในและนอกห้องเรียน 9.30 – 11.45 น.

1.3) สร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล โดยการกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลทั้ง 3 ด้านจากสภาพจริงในกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน

1.4) สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นแบบประเมินค่า

1.5) นำแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล ที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปข้อมูลการตรวจสอบโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
รายการพฤติกรรมในแต่ละด้านยังเรียงลำดับ สับสนและบางรายการพฤติกรรมไม่ควรนำมา รวมกันเป็นข้อเดียว	จัดเรียงพฤติกรรมในแต่ละด้านให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน และแยกพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเองให้ชัดเจน เหมาะสมกับวัยของเด็ก
ปรับลดบางรายการพฤติกรรมให้เหมาะสมกับ สถานการณ์และสภาพการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนที่เข้าไปเก็บข้อมูล	ลดรายการพฤติกรรมด้านงานให้สอดคล้องกับ บริบทและกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน
ควรจัดทำคู่มือการใช้แบบวัดให้มีความละเอียด และชัดเจนมากกว่าขึ้น พร้อมทั้งอธิบาย รายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้ ชัดเจนขึ้น	อธิบายรายละเอียดของแต่ละพฤติกรรมให้ละเอียดยิ่งขึ้นเพื่อเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ในระหว่างการเก็บข้อมูล

1.6) แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล ฉบับสมบูรณ์

ลักษณะของแบบวัดออกแบบเพื่อวัดพฤติกรรม

ความสามารถในห้องเรียนของเด็กอนุบาลให้เห็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับ 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมนั้น

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นเล็กน้อย 1-2 ครั้ง

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นปานกลาง 3-4 ครั้ง

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นมาก 5-6 ครั้ง

2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างถามความพึงพอใจของคุณเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) ศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2) กำหนดลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีการจัดทำกรอบความคิดในการสัมภาษณ์เป็นแนวทางเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ใช้เป็นประเด็นในการตั้งคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์โดยใน ส่วนที่ 1 เป็นแนวการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการภายในโปรแกรมฯ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.3) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความหมายในการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ดังนี้ คือ

พึงพอใจมาก หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ บอกถึงสิ่งที่เห็นชอบต่อการดำเนินการใช้โปรแกรมฯในแต่ละประเด็นได้ 3-5 ข้อ

พึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ บอกถึงสิ่งที่เห็นชอบต่อการดำเนินการใช้โปรแกรมฯในแต่ละประเด็นได้ 1-2 ข้อ

ไม่พึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ บอกถึงสิ่งที่เห็นชอบต่อการดำเนินการใช้โปรแกรมฯในแต่ละประเด็นไม่ได้เลย

2.4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเหมาะสมของแบบสอบถามและการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

ตารางที่ 3 กรอบความคิดในการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	รายการของประเด็นคำถาม
1. วัตถุประสงค์	- ความรู้สึกต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ - คุณค่าที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ - โปรแกรมฯ สะท้อนการทำงานร่วมกันจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
2. เนื้อหา	- ความชัดเจนของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริม ความสามารถทางสังคมในห้องเรียน
3. ระยะเวลา	- ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ตลอดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนทดลองการใช้โปรแกรมฯ

นำส่วนประกอบของโปรแกรมฯ สืบประกอบโปรแกรมฯ และแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการนำโปรแกรมฯ ไปใช้ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ ดังนี้

1.1 กำหนดประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กวัยอนุบาลอายุ 4 – 6 ปี ของโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งโรงเรียนมีลักษณะดังนี้

- (1) เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- (2) เป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนเด็กชั้นอนุบาล ห้องละไม่เกิน 25 คน
- (3) เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนวัยเรียนแบบเตรียมความพร้อม ซึ่งไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน
- (4) เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ
- (5) เป็นสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญในการทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคล

รายบุคคล

1.1.2 ตัวอย่างประชากร เป็นเด็กวัยอนุบาลอายุ 4 – 6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- (1) ผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้น ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลในแต่ละห้องเรียนตามเกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม จากสมุดบันทึกพัฒนาการนักเรียนของทางโรงเรียนโดยอ้างอิงมาจากมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อคัดกรองกลุ่มเฝ้าระวังในแต่ละห้องเรียน ได้จำนวนเด็กวัยอนุบาลที่ต้องเฝ้าระวังจากห้องเด็กเล็ก จำนวน 4 คน ห้องเด็กอนุบาล จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน
- (2) ใช้แบบสำรวจเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของผดุง อารายะวิญญู (2533) กับเด็กกลุ่มเฝ้าระวังทั้ง 11 คน แล้วดูผลคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจ หากผลคะแนนที่ได้อยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 1-10 แปลผลได้ว่า เด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรมในชั้นปละนกลางถึงรุนแรง ควรได้รับการเฝ้าระวังและช่วยเหลือ ซึ่งได้จากห้องเรียนเด็กเล็ก 2 คน และห้องเรียนเด็กอนุบาลจำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 คน

1.2 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
เตรียมการก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ และหลังการทดลองใช้
โปรแกรมฯ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ก่อนทดลองใช้โปรแกรมฯ

1) เตรียมตัวทำความเข้าใจกับเด็กและครู เพื่อสร้างเข้าใจในพฤติกรรม
ของเด็กกลุ่มตัวอย่าง

2) วัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลเพื่อ
เก็บเป็นข้อมูลก่อนทดลองใช้โปรแกรมฯ ในส่วนนี้ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ และตรวจสอบ
ความถูกต้องของการบันทึกข้อมูลของเด็ก แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาหาค่าความเชื่อมั่นระหว่าง
ผู้วิจัยและครูประจำชั้น (inter-rater reliability) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ค่าเฉลี่ยที่ 0.97

3.2.2 ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ

ดำเนินการตามแผนดำเนินการใช้โปรแกรมฯที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น
ระยะเวลา 13 สัปดาห์ ดังที่นำเสนอในตารางที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน
ห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

การดำเนินการ	รายละเอียด	ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงเวลา	
			ห้องเด็กเล็ก	ห้องอนุบาล
ระยะที่ 1 การคัดกรอง				
1.1 การประชุมกลุ่มเพื่อจัดระบบข้อมูล	ทุกฝ่ายเสนอรายชื่อเด็กที่คาดว่าจะมี ปัญหาเพื่อคัดกรองเบื้องต้น	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 1
1.2 การสังเกตเด็กในห้องเรียนเพื่อรวบรวมข้อมูล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สังเกต พฤติกรรมเด็กที่คาดว่าจะมีปัญหา ในชั้นเรียน บันทึกข้อมูลพฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2
1.3 การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สัมภาษณ์ครู ประจำชั้นรายบุคคลเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่คาด ว่าจะมีปัญหาพฤติกรรม	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
1.4 การประชุมกลุ่มเพื่อสรุปผลการคัดกรอง	ประชุมคัดเลือกเด็กที่เป็นกลุ่มเฝ้า ระวังปัญหาพฤติกรรม	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
ระยะที่ 2 การออกแบบการสอนรายบุคคล				
2.1 การปรึกษานักวิชาชีพ	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)ประสานกับ นักวิชาชีพในการตีความข้อมูลจากการ คัดกรองเพื่อวางแผนการสอนรายบุคคล	นักวิชาชีพ ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
2.2 การประชุมกลุ่ม	พิจารณาผลการคัดกรอง จัดอันดับเป้าหมายระยะยาว,ระยะสั้น กำหนดวิธีสอน วิธีการลดพฤติกรรมไม่ พึงประสงค์ หรือสร้างพฤติกรรมใหม่	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
ระยะที่ 3 การนำแผนการจัดประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มสู่การปฏิบัติ				
3.1 การเตรียมการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) เสนอกิจกรรม แก่ครูประจำชั้น โดยทดลองการจัด ประสบการณ์แก่เด็กเป็นรายบุคคล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4
	ครูประจำชั้นสังเกตการสอนของครู ฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) และปรับกิจกรรม ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4

ตารางที่ 4 โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน
ห้องเรียนของเด็กอนุบาล (ต่อ)

การดำเนินการ	รายละเอียด	ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงเวลา	
			ห้องเด็กเล็ก	ห้องอนุบาล
3.2 การสอน	ครูประจำชั้นปฏิบัติการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กตามแผน	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 4-6	สัปดาห์ที่ 5-7
	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) สังเกต พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8
3.3 การประเมินผล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) ประเมิน พฤติกรรมเด็กตามแผนการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8
ระยะที่ 4 การปรับแผนการสอนรายบุคคล				
4.1 การประชุมกลุ่ม	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)และครูประจำ ชั้นร่วมกันประเมินผลการสอน	ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8
	ทุกฝ่ายประชุมเพื่อปรับวัตถุประสงค์ ในแผนการสอนร่วมกัน	ผู้บริหาร นักวิชาชีพ ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8
4.2 การเตรียมการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)แนะนำกิจกรรม แก่ครูประจำชั้น โดยทดลองการจัด ประสบการณ์แก่เด็กเป็นรายบุคคล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 9
	ครูประจำชั้นสังเกตการสอนของครู ฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) และปรับกิจกรรม ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 9
4.3 การสอน	ครูประจำชั้นปฏิบัติการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กตามแผน	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 9-11	สัปดาห์ที่ 10-12
	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สังเกต พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 9-11	สัปดาห์ที่ 10-12
4.4 การประเมินผล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สรุปข้อมูล พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 12	สัปดาห์ที่ 13

3.2.3 หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ วัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลเพื่อเก็บเป็นข้อมูลหลังทดลองใช้โปรแกรมฯ และประเมินผลโปรแกรมฯ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้แก่ ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ เกี่ยวกับความพึงพอใจในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล คนละ 15 นาที

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.3.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดังนี้

1) ตรวจสอบหลักฐานที่สะท้อนพฤติกรรมความสามารถทางสังคมของเด็กอนุบาล จากช่วงเวลาต่างๆ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์พฤติกรรมความสามารถทางสังคมของเด็กอนุบาลในการให้คะแนน แล้วนำมาคำนวณหาค่า The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test เปรียบเทียบระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ มาวิเคราะห์โดยดูจากคะแนนความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมฯ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

1.3.2 การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ มีวิธีการดังนี้

1) รายงานผลการประเมินพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลเชิงสถิติจากข้อมูลก่อน และหลังการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ โดยใช้ข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

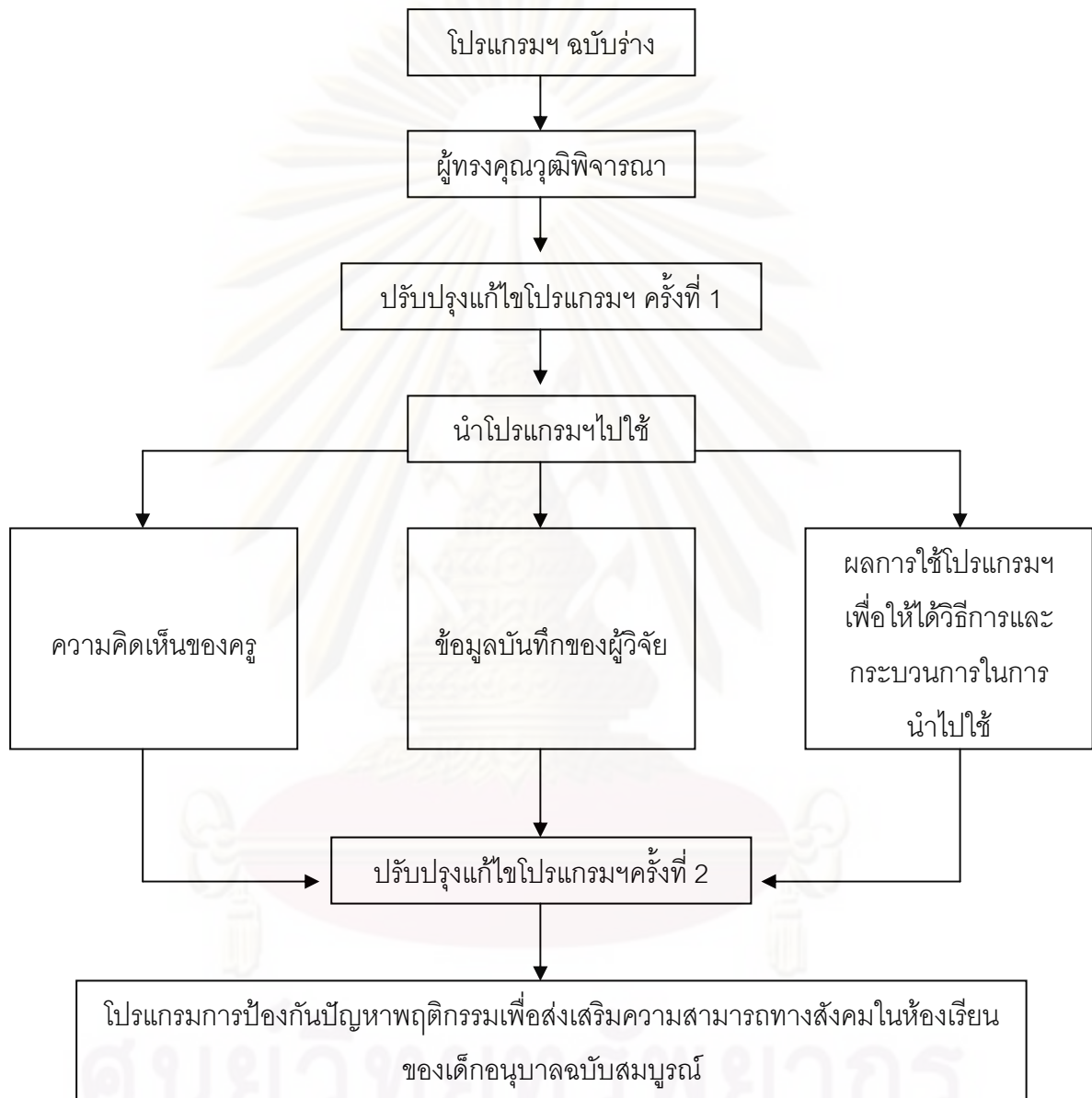
2) รายงานผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เชิงบรรยาย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงโปรแกรมฯ

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของครูและผู้วิจัย รวมไปถึงข้อมูลจากการสะท้อนความคิดของครูระหว่างการดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯ มาวิเคราะห์สรุปประเด็นสำคัญแล้วนำมาปรับปรุงโปรแกรมฯ

4.2 นำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์ โดยนำเสนอขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริม
สุขภาพและอนามัยของ
บุคลากรมหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
3. การปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
4. การนำเสนอโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การวิเคราะห์ค่าทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง

X	แทน	ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนการทดลอง
Y	แทน	ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนหลังการทดลอง
D_i	แทน	ผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน
R	แทน	ค่าที่ได้จากการคำนวณ
T	แทน	ค่าวิกฤต

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

เด็กคนที่	ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน		ผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน $D_i = (Y - X)$	อันดับที่ของผลต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ
1	1	2	+1	3.5	+3.5	
2	0	1	+1	3.5	+3.5	
3	1	2	+1	3.5	+3.5	
4	0	1	+1	3.5	+3.5	
5	0	0	0	0		(ไม่นำมาจัดอันดับ)
6	1	2	+1	3.5	+3.5	
7	1	2	+1	3.5	+3.5	
				รวม (R)	+21	0

จากตารางที่ 5 ผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลองมีค่าเป็นบวกจำนวน 6 คน ได้ผลรวมของอันดับตามเครื่องหมายบวกที่ $R=21$ และผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลองมีค่าเป็นลบไม่มี ทำให้ได้ผลรวมของอันดับตามเครื่องหมายลบที่ $R=0$

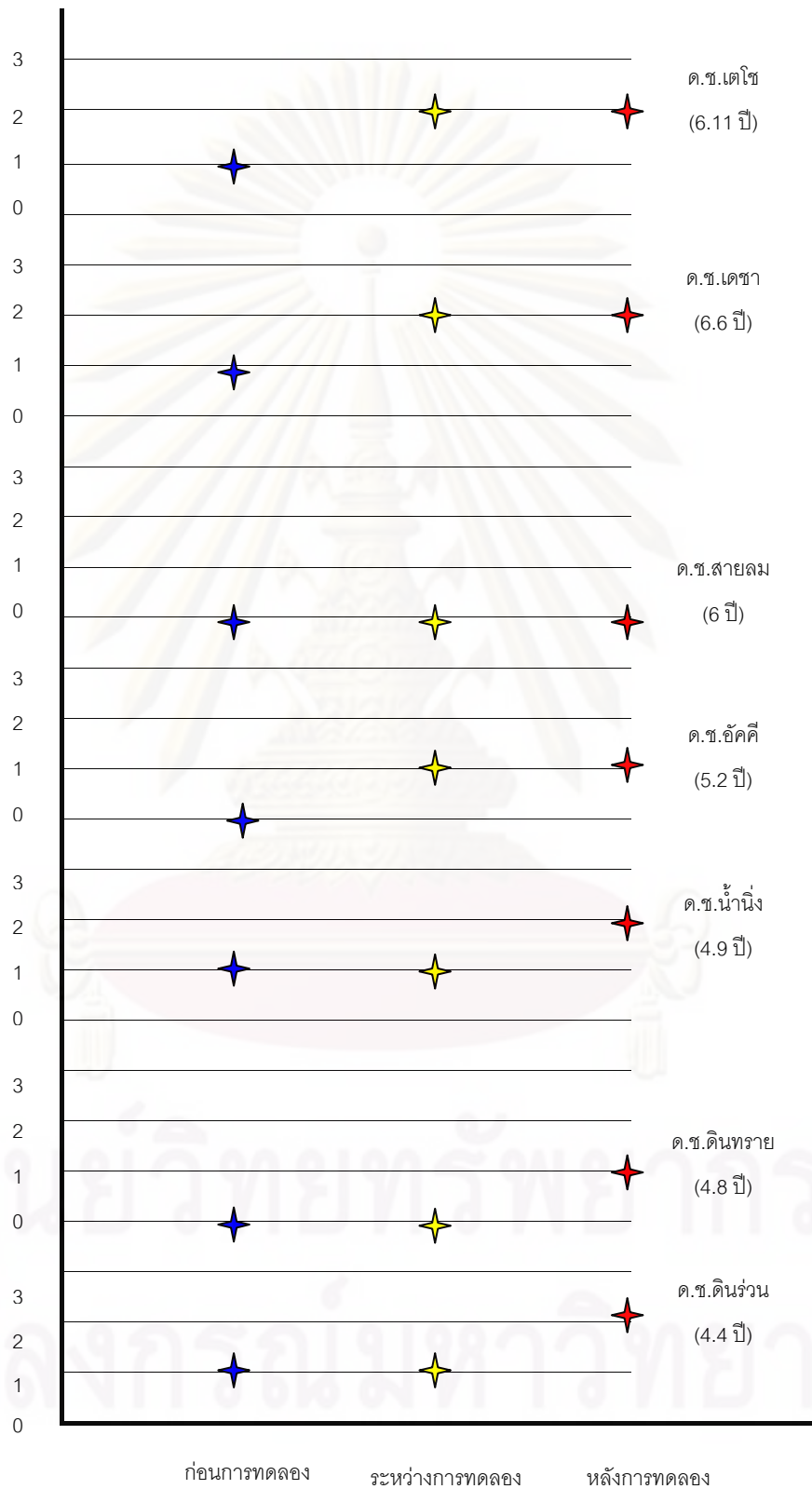
ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ โดยใช้ค่า T

เครื่องหมายของผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ	ผลรวมของอันดับตามเครื่องหมาย (R)	T
บวก (ก่อน < หลัง)	21	
ลบ (ก่อน > หลัง)	0	0*

* $T_{05} = 0, n=6$

จากตารางที่ 6 ค่า T ที่คำนวณได้ ($T=0$) มีค่าเท่ากับค่า T ที่เปิดตาราง ($T=0$) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ เด็กวัยอนุบาลมีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

แผนภูมิที่ 5 ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กก่อนนุบาลก่อนการทดลอง ระหว่าง การทดลอง และหลังการทดลอง

ศูนย์วิจัยทันตแพทยศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิที่ 5 พบว่า ก่อนการทดลอง มีกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนอยู่ในระดับ 0 หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรม จำนวน 4 คน และอยู่ในระดับ 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนน้อย จำนวน 3 คน หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนอยู่ในระดับ 0 หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมลดลงเหลือจำนวน 1 คน อยู่ในระดับ 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนน้อย จำนวน 3 คน และอยู่ในระดับ 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนค่อนข้างมาก จำนวน 3 คน

2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ดังนี้

หลังการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ของครูประจำชั้นจำนวน 3 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และนักวิชาชีพจำนวน 1 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีดังนี้

2.1 ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ครูประจำชั้นทุกคนมีความรู้สึกพึงพอใจมากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ยินดีให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากครูมีความปรารถนาดีอยาก让孩子ในชั้นเรียนของตนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ส่งผลทำให้ครูรู้สึกว่าตนเองควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพื่อร่วมทำงานกับทุกฝ่ายในการช่วยเหลือเด็ก โดยครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “ครูรู้สึกดีและมีความสุขเมื่อเห็นว่าเด็กที่เราสอนมีความสุข ครูทำอะไรที่จะช่วยเหลือเด็กๆ ได้ ก็จะพยายามทำอย่างเต็มที่” การร่วมกันทำงานลักษณะนี้เป็นการแบ่งเบาภาระงานประจำวันของครูด้วย เนื่องจากภาระงานสอนในแต่ละวันของครูอาจทำให้ครูไม่สามารถที่จะค้นหาวิธีที่จะช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ได้ตามลำพัง หากมีฝ่ายสนับสนุนให้คำแนะนำครูว่าควรส่งเสริมเด็กในเรื่องใดก็เป็นสิ่งที่ดี

ผู้บริหาร มีความรู้สึกพอใจมากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ยินดีให้ความร่วมมือให้ข้อมูล และร่วมทำงานไปพร้อมๆ กับทุกฝ่าย พร้อมทั้งยินดีอำนวยความสะดวก สนับสนุน ให้ครูประจำชั้นช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมให้ได้รับกับปรับพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

การทำงาน

นักวิชาชีพ มีความรู้สึกเต็มใจให้คำปรึกษากับทุกฝ่าย เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้นดำเนินการไปอย่างราบรื่น การช่วยเหลือเด็กๆ ทันท่วงทีที่พบปัญหา จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรมได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์ หรือรอให้พฤติกรรมนั้นมีความรุนแรงมากขึ้น หากเด็กได้รับการเฝ้าระวังและช่วยปรับลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ย่อมเป็นผลดีต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กด้วย

2.2 ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมในโปรแกรมฯ

ครูประจำชั้นทุกคนให้เห็นตรงกันว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นขึ้นแม้จะไม่มี ความแตกต่างหรือมีความเป็นพิเศษกว่ากิจกรรมปกติ แต่เมื่อครูให้ความสนใจในรายละเอียดของ การทำกิจกรรมกับเด็กให้มากขึ้น และให้ความสนใจในตัวเด็กมากขึ้น ทำกิจกรรมกับเด็กด้วย ความไม่กดดัน แต่ปฏิบัติกิจกรรมด้วยใจที่เมตตาและปรารถนาดี ก็ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่ทำขึ้น ทำให้เด็กเกิดการพัฒนากายในตนเองอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ผู้บริหารและนักวิชาชีพ เห็นตรงกันว่ากิจกรรมที่จัดในโปรแกรมนี้ เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาลทุกคน หากแต่เด็กบางคนต้องการความเอาใจใส่ และ ต้องการความละเอียดในทุกขั้นตอนของการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลในห้องเรียนปกติ เพื่อให้เด็ก ได้รับการฝึกฝนความสามารถทางสังคมที่ดีไปพร้อมๆ กับเพื่อนในห้องเรียนโดยไม่ทำให้เด็กรู้สึก แตกต่าง

2.3 ด้านคุณค่าจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมฯ

2.3.1 ด้านคุณค่าต่อตัวเอง ครูประจำชั้นทุกคนให้ความเห็นว่า โปรแกรมฯ ทำให้ครูคอยเตือนตัวเองอยู่เสมอว่าเด็กๆ เช่นพวกเขาต้องการครูที่เข้าใจ เอาใจใส่ ให้ความรัก ความเมตตา ไม่แตกต่างไปจากเด็กคนอื่นๆ ทำให้ครูเห็นพยายามใส่ใจกับเด็กๆ ทุกคนอย่างเท่า เทียมกัน รวมทั้งรู้สึกมีความสุขเมื่อเด็กค่อยๆ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น รู้สึกปลื้มใจที่ ได้เห็นผู้ปกครองยิ้มเมื่อครูเล่าให้ผู้ปกครองฟังว่าวันนี้เด็กมีเรื่องราวดีๆ เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

ครูประจำชั้นคนหนึ่งให้ความเห็นไว้ว่า “หากเราเชื่อมั่นว่าเด็กที่มีปัญหา เหล่านี้เขาก็เป็นเช่นเดียวกับเด็กคนอื่นๆ ที่เป็นลูกศิษย์เรา ไม่ได้แตกต่างกัน ไม่ได้สร้างปัญหา หรือความหนักใจให้กับครู และเชื่อมั่นว่าเด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้อย่างแน่นอน ในที่สุดเด็กจะ ดีขึ้นได้ เพราะครูเคารพในตัวครูเอง และเคารพในตัวเด็กด้วย”

ผู้บริหารและนักวิชาชีพเห็นตรงกันว่า โปรแกรมฯช่วยให้ผู้ใหญ่ ทุกฝ่ายที่ทำงานอยู่กับเด็ก ได้เข้ามามีส่วนร่วมทำงานเพื่อพัฒนาเด็กโดยเฉพาะเด็กบางคน ที่ ต้องการความช่วยเหลือพิเศษผู้ใหญ่ก็สามารถเข้ามาช่วยเหลือได้ทันทีทำให้ตนเองรู้สึกดี และ มั่นใจว่าสามารถช่วยเหลือเด็กๆ ที่มีปัญหาพฤติกรรมได้

2.3.2 ด้านคุณค่าต่อตัวเด็ก ครูประจำชั้นทุกคนให้ความเห็นว่า ทำให้เด็ก ได้พัฒนาตัวเองตามศักยภาพที่ตัวเองเป็นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เด็กจะได้มีความมั่นใจในตัวเอง และเชื่อมั่นว่าตนเองก็สามารถทำได้อย่างเพื่อนๆ เป็นที่รักของเพื่อนและครูเช่นเดียวกับเพื่อนในห้อง ไม่ถูกตักเตือนบ่อยๆ จะเห็นได้ว่าเด็กยิ้มแย้ม ร่าเริง และเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดีขึ้น รู้สึกดีกับตัวเองมากขึ้นด้วย

ผู้บริหารให้ความเห็นว่าเด็กทุกคนเกิดขึ้นมาด้วยความที่บริสุทธิ์ เช่นเดียวกันทุกคน เราให้ความเข้าใจ เห็นใจ เอาใจใส่ และพร้อมรับในความเป็นตัวตนของเด็กแต่ละคนได้มากน้อยเพียงใด การช่วยพยุงจิตใจให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักตัวเอง และเห็นตัวเองไม่แตกต่างไปจากคนอื่นๆ ช่วยเพิ่มพูนความนุ่มนวลภายในของเด็กได้มากขึ้น เมื่อเด็กมีความนุ่มนวลเกิดขึ้นเพียงพอแล้ว ไม่นานเขาก็จะพร้อมมอบความนุ่มนวลสู่คนรอบข้าง

นักวิชาชีพให้ความเห็นว่าการทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน แม้เพียงจุดเล็กๆ น้อยๆ ผู้ใหญ่ที่ทำงานอยู่กับเด็กก็ควรต้องใส่ใจเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีเห็นคุณค่าของตัวเอง และไม่เป็นปัญหากับผู้อื่นที่อยู่รายล้อมรอบตัว การทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กตั้งแต่วัยเล็ก ย่อมเป็นผลดีต่อตัวเด็กอย่างมาก

2.4 ด้านข้อเสนอแนะที่มีต่อโปรแกรมฯ ครูประจำชั้นคนหนึ่งและนักวิชาชีพได้เสนอความเห็นไว้ว่า หากมีระยะเวลาในการลงโปรแกรมและทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างต่อเนื่องจนจบหนึ่งปีการศึกษา และควรเชิญหรือสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบแนวในการปฏิบัติต่อเด็กร่วมกันกับทางโรงเรียนต่อเนื่องด้วย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ครูประจำชั้นจำนวน 3 คน ผู้บริหารจำนวน 1 คน และนักวิชาชีพ จำนวน 1 คน บอกความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ได้มากกว่า 1 ข้อ แสดงว่าผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความพึงพอใจมากต่อการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ คือ ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทุกคนต้องมีความพึงพอใจในระดับมาก จึงถือได้ว่าประสิทธิภาพในด้านกระบวนการการใช้โปรแกรมฯ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3.1 การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

นำข้อมูลจากผลการทดลองใช้โปรแกรมฯและรวบรวมความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะของครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ ที่มีส่วนร่วมในโปรแกรมฯ ตลอดจนข้อสังเกตของผู้วิจัยขณะดำเนินการทดลองมาวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 7 ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมฯและจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรม	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
1.แนวคิด ทฤษฎี	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
2.วัตถุประสงค์	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
3.เนื้อหา	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
4.การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
4.1 ลักษณะกิจกรรม	เป็นกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมในห้องเรียนมีจัดขึ้นในสภาพห้องเรียนที่มีบรรยากาศการเรียนอย่างอบอุ่น	ไม่เปลี่ยนแปลง
4.2 ระยะเวลา	ระยะเวลาดำเนินการโปรแกรมฯ 13 สัปดาห์ไปสำหรับการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะในเด็กอายุ 4 ปี	ปรับเพิ่มระยะเวลาในช่วงระยะที่ 2 การจัดกิจกรรมการให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจาก 4 สัปดาห์เป็น 8 สัปดาห์เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ชัดเจนและเก็บข้อมูลเพียงพอสำหรับการดำเนินการต่อไป
4.3 บรรยากาศ	เป็นบรรยากาศการทำงานร่วมกันของครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) ผู้บริหารและนักวิชาชีฟโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอนุบาลเป็นรายบุคคล	ไม่เปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 7 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมฯและจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรม	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
5.4 การประเมินผล	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	ไม่เปลี่ยนแปลง

4 การนำเสนอโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล เป็นแผนการจัดระบบการดำเนินการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มโดยมีสมาชิกในทีมงานคือ ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ โดยมีบทบาทร่วมกันในการประเมินผลเด็กในห้องเรียน ดังนี้ ครูประจำชั้น มีบทบาทในการร่วมคัดกรองร่วมวางแผน และให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมในการเรียนพร้อมกับเด็กอื่นในห้องเรียน ครูฝ่ายวิชาการหรือผู้วิจัย มีบทบาทในการร่วมคัดกรอง ร่วมวางแผนให้การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กเป็นรายบุคคล ปรึกษาผู้บริหารในการขอความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพ เป็นผู้จัดการ และประสานงานกับครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ ผู้บริหารมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการสื่อสารกับผู้ปกครอง มอบหมายงานประจำและงานพิเศษ จัดตารางสอน จัดสื่อพิเศษ จัดสถานที่พิเศษ และสนับสนุนในการจ้างบุคคลากรพิเศษ ซึ่งผลการประเมินจากคณะครูนำมาใช้ในการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการเรียน กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์โดยจัดทำแผนการเรียนรายบุคคลและจัดประสบการณ์ในการปรับตัวและการจัดการกับภาวะกดดัน รวมทั้งให้สามารถตัดการกับอารมณ์ของตนเอง รับรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่น และการปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมผ่านการฝึกสัมผัสรับรู้ทางกาย ความรู้สึก และความรู้ความเข้าใจตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมในห้องเรียน ทั้งกิจกรรมกลุ่มใหญ่ร่วมกับเพื่อนและกิจกรรมรายบุคคลที่ทำโดยลำพัง โดยจัดระบบการประเมินแบบความร่วมมืออย่างต่อเนื่องให้กับเด็กวัยอนุบาลอายุระหว่าง 4 - 6 ปี ที่ได้รับการประเมิน

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวทางสังคมในห้องเรียนจากคณะครูในโรงเรียนว่าเป็นเด็กกลุ่มเฝ้าระวังต่อการมีปัญหาพฤติกรรม ให้เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถทางสังคมในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 แนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรมฯ

4.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ

4.3 เนื้อหาของโปรแกรมฯ

4.4 การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

4.5 การประเมินผล

4.1 แนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

1. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ตนเอง การรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในกับผู้อื่น เป็นความสามารถทางสังคมที่เด็กวัยอนุบาลควรได้รับการฝึกฝน

2. เด็กวัยอนุบาลสามารถเตรียมพร้อมด้านสัมผัสรับรู้ทางกาย ความรู้สึก และความคิด ผ่านกิจกรรมในห้องเรียนและกิจวัตรประจำวันเพื่อฝึกฝนความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก

3. การปรับสิ่งกระตุ้นเร้าและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่เหมาะสม ช่วยพัฒนาสัมผัสรับรู้และส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก

4. การทำงานเป็นทีมร่วมกันของครูฝ่ายวิชาการ ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพในการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการวางแผนการคัดกรอง สอน และประเมินเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียน

5. การพบปัญหาและปรับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลด้วยการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสร้างพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก

4.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

เพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน

4.2.1 คุณสมบัติของโรงเรียนที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้

การนำโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของโรงเรียนที่จะนำโปรแกรมไปใช้ไว้ดังนี้ คือ

- (1) เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- (2) เป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนเด็กชั้นอนุบาล ห้องละไม่เกิน 25 คน
- (3) เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนวัยเรียนแบบเตรียมความพร้อม ซึ่งไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน
- (4) เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ
- (5) เป็นสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญในการทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคล

4.2.2 การประยุกต์ใช้โปรแกรมฯ

กิจกรรมในโปรแกรมฯ สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมไปตามพฤติกรรมปัญหาของเด็กที่ปรากฏ โดยยังคงเป็นกิจกรรมประจำวันและกิจวัตรประจำวันในห้องเรียน

4.2.3 คุณสมบัติของครูที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้

เป็นครูประจำชั้นที่ทำการสอนในห้องเรียนนั้นๆ และรู้จักเด็กมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 เดือน มีความเข้าใจในพัฒนาการเด็กและยอมรับในความแตกต่างกันของเด็กเป็นรายบุคคล

4.3 เนื้อหาของโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง

การเข้าใจตนเองและผู้อื่น

การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อตนเองและผู้อื่น

4.4 การดำเนินการใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

การเตรียมการก่อนเริ่มใช้โปรแกรมฯ

1. เตรียมตัวทำความคุ้นเคยกับเด็กและครู เพื่อสร้างเข้าใจในพฤติกรรมของเด็ก
2. ใช้แบบสำรวจเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของผดุง อารายะวิญญู

(2533) เพื่อคัดกรองกลุ่มเฝ้าระวัง

การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

การดำเนินการใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม

ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลแบ่งกระบวนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

เป็น 4 ระยะประกอบด้วย ระยะที่ 1 การคัดกรอง ระยะที่ 2 การออกแบบการสอนรายบุคคล

ระยะที่ 3 การนำแผนการจัดประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มสู่การปฏิบัติ และ

ระยะที่ 4 การปรับแผนการสอนรายบุคคล ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 1 ภาคการศึกษา

ดังตารางที่ 8 ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน
ห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

การดำเนินการ	รายละเอียด	ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงเวลา	
			ห้องเด็กเล็ก	ห้องอนุบาล
ระยะที่ 1 การคัดกรอง				
1.1 การประชุมกลุ่มเพื่อจัดระบบข้อมูล	ทุกฝ่ายเสนอรายชื่อเด็กที่คาดว่าจะมี ปัญหาเพื่อคัดกรองเบื้องต้น	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 1
1.2 การสังเกตเด็กในห้องเรียนเพื่อรวบรวมข้อมูล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สังเกต พฤติกรรมเด็กที่คาดว่าจะมีปัญหา ในชั้นเรียน บันทึกข้อมูลพฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2
1.3 การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สัมภาษณ์ครู ประจำชั้นรายบุคคลเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่คาด ว่าจะมีปัญหาพฤติกรรม	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
1.4 การประชุมกลุ่มเพื่อสรุปผลการคัดกรอง	ประชุมคัดเลือกเด็กที่เป็นกลุ่มเฝ้า ระวังปัญหาพฤติกรรม	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
ระยะที่ 2 การออกแบบการสอนรายบุคคล				
2.1 การปรึกษานักวิชาชีพ	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)ประสานกับ นักวิชาชีพในการตีความข้อมูลจากการ คัดกรองเพื่อวางแผนการสอนรายบุคคล	นักวิชาชีพ ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
2.2 การประชุมกลุ่ม	พิจารณาผลการคัดกรอง จัดอันดับเป้าหมายระยะยาว,ระยะสั้น กำหนดวิธีสอน วิธีการลดพฤติกรรมไม่ พึงประสงค์ หรือสร้างพฤติกรรมใหม่	ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
ระยะที่ 3 การนำแผนการจัดประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มสู่การปฏิบัติ				
3.1 การเตรียมการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) เสนอกิจกรรม แก่ครูประจำชั้น โดยทดลองการจัด ประสบการณ์แก่เด็กเป็นรายบุคคล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4
	ครูประจำชั้นสังเกตการสอนของครู ฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) และปรับกิจกรรม ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4

ตารางที่ 8 โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมใน
ห้องเรียนของเด็กอนุบาลฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

การดำเนินการ	รายละเอียด	ผู้เกี่ยวข้อง	ช่วงเวลา	
			ห้องเด็กเล็ก	ห้องอนุบาล
3.2 การสอน	ครูประจำชั้นปฏิบัติการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กตามแผน	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 4-10	สัปดาห์ที่ 5-11
	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) สังเกต พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11
3.3 การประเมินผล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) ประเมิน พฤติกรรมเด็กตามแผนการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11
ระยะที่ 4 การปรับแผนการสอนรายบุคคล				
4.1 การประชุมกลุ่ม	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)และครูประจำ ชั้นร่วมกันประเมินผลการสอน	ครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11
	ทุกฝ่ายประชุมเพื่อปรับวัตถุประสงค์ ในแผนการสอนร่วมกัน	ผู้บริหาร นักวิชาชีพ ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11
4.2 การเตรียมการสอน	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)แนะนำกิจกรรม แก่ครูประจำชั้น โดยทดลองการจัด ประสบการณ์แก่เด็กเป็นรายบุคคล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 11	สัปดาห์ที่ 12
	ครูประจำชั้นสังเกตการสอนของครู ฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย) และปรับกิจกรรม ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 11	สัปดาห์ที่ 12
4.3 การสอน	ครูประจำชั้นปฏิบัติการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กตามแผน	ครูประจำชั้น	สัปดาห์ที่ 12-18	สัปดาห์ที่ 13-19
	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สังเกต พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 12-18	สัปดาห์ที่ 13-19
4.4 การประเมินผล	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)สรุปข้อมูล พฤติกรรมเด็ก	ครูฝ่ายวิชาการ(ผู้วิจัย)	สัปดาห์ที่ 19	สัปดาห์ที่ 20

4.5 การประเมินผลโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทาง
สังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

การประเมินผล สังเกตและบันทึกพฤติกรรมแล้วสรุปเป็นระดับพฤติกรรม
ความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล และการสัมภาษณ์ความพึงพอใจ
ตลอดจนข้อเสนอแนะของครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่มีต่อความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลในด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เด็กอนุบาลอายุ 4 – 6 ปี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างถามความพึงพอใจของครูประจำชั้นผู้บริหาร และนักวิชาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนการทดลองนำแบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลมาเก็บข้อมูลในระยะก่อนการใช้โปรแกรมฯ หลังการทดลองนำแบบวัดความสามารถทางสังคมในห้องเรียน มาเก็บข้อมูลระยะหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ และประเมินความพึงพอใจของการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของครู

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ โดยการนำเสนอค่า Wilcoxon Matched Pairs Singed-Ranks Test รายงานผลการทดลองด้วยแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าของพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนโดยภาพรวมและรายบุคคล และวิเคราะห์ผลจากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ อยู่ในความพึงพอใจระดับมากนำเสนอในรูปความเรียง นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงโปรแกรมฯ แล้วนำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล สรุปได้ดังนี้

1. ผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ มีดังนี้

1.1 เด็กที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน 3 ด้าน คือ (1) ด้านตนเอง (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ (3) ด้านงาน สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ในระดับมาก

2. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ มาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯ แล้วนำเสนอโปรแกรมฯ ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งโปรแกรมฉบับสมบูรณ์ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมินผล ขั้นตอนการใช้โปรแกรมฯ มี 5 ขั้นตอน คือ การคัดกรอง การปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 1 การหยุดกิจกรรมเพื่อสังเกตผลและปรับแผนการเรียนเฉพาะบุคคลใช้เวลา การปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 2 และการสังเกตผล การใช้โปรแกรมฯ มีลักษณะเด่นของโปรแกรมฯ คือ เป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมจากของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพื่อร่วมกันประเมินและวางแผนการเรียนรายบุคคลให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการหรือจำเป็นเพื่อความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล

อภิปรายผลการวิจัย

โปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล นอกจากจะสามารถเสริมสร้างความสามารถทางสังคมในห้องเรียนได้แล้ว ยังพบประเด็นที่เป็นผลของการใช้โปรแกรมฯ โดยสามารถทำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพผลที่สำคัญส่วนหนึ่งของโปรแกรมนี้อาจเกิดจากระบบการดำเนินการเฝ้าระวังและช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มโดยการทำงานแบบร่วมมือกันระหว่างครูประจำชั้น ครูฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ ซึ่งการประสานความร่วมมือกันในการประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กนั้นส่งผลให้ได้ข้อมูลรอบด้านและการประเมินเด็กเป็นไปอย่างมีระบบ ทำให้เด็กในกลุ่มเฝ้าระวังได้รับการช่วยเหลือในทันทีที่พบปัญหาและสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความสามารถทางสังคมที่จำเป็น เหมาะสมกับวัยให้เป็นไปในทางบวก สอดคล้องกับ สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม เป็นกระบวนการให้บริการทางการศึกษาโดยด่วนที่สุดแก่เด็กที่มีความเสี่ยงตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความบกพร่องหรือมีความต้องการ

ทางการศึกษาพิเศษ โดยได้รับบริการจากนักอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตาม
ขั้นตอนสูงสุดใกล้เคียงเด็กปกติมากที่สุด และที่แสงดาว การุณยวณิช (2544) กล่าวว่าการทำงาน
ให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ซึ่งเป็นงานที่มีความ
ซับซ้อน ต้องมีการทำงานเป็นทีมที่เกิดจากความร่วมมือกันของผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาวิชา เพื่อให้
เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กมากที่สุด

2. เด็กแต่ละคนมีความต้องการที่แตกต่างกัน โปรแกรมป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล มีการประเมินผลเพื่อการช่วยเหลือ
เด็กตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม และจัดทำแผนการเรียนรายบุคคลจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการช่วย
ส่งเสริมพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนที่จำเป็นสำหรับเด็ก สอดคล้องกับ
ศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2548) กล่าวว่า การติดตามและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
ตั้งแต่ระยะแรกเริ่มเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ตอบสนองต่อ
ความต้องการที่แตกต่างกันของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัย
การค้นพบปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่แรกเริ่ม สามารถช่วยเหลือให้เด็กมีพัฒนาการที่
ก้าวหน้าขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ลดการกระตุ้นเร้าสำหรับเด็ก ทำให้เด็กอยู่ใน
สภาวะที่อบอุ่น ปลอดภัย และช่วยให้เด็กเกิดความสงบ สอดคล้องกับสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต
(2549) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ค่อนข้างจะให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจกับเด็กตลอดเวลา เช่น
การทำโทษเด็กเมื่อไม่ทำตามคำสั่ง การแข่งขันในเรื่องวิชาการ การดูค่า การพูดจาถากถาง
หัวเราะเยาะเย้ย มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สภาพแวดล้อมที่อบอุ่น จะช่วยให้เด็กมี
ความมั่นคงในอารมณ์สูง และสามารถปรับตัวได้ดีในสังคม

4. ครูที่ให้ความเอาใจใส่กับเด็ก เข้าใจ รู้จักเด็ก และเฝ้าสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล มีความ
กระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือเด็กอย่างเต็มที่ สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้เป็นอย่างดี สอดคล้อง
กับผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องได้รับก่อนอื่น คือความเข้าใจจากครู
ประจำชั้น เพราะครูประจำชั้นอยู่ใกล้ชิดเด็กมากกว่าครูคนอื่น ถ้าพบเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมใน
ชั้นของตน ครูควรช่วยเหลือก่อนเท่าที่ครูจะทำได้

5. การที่มีเด็ก 1 คน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับเดิมนั้น ให้ตั้งข้อสังเกตว่าเด็กคนนั้นมี
แนวโน้มมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนในระดับน้อยกว่าปกติลดลง ครูประจำชั้นควรเฝ้า
สังเกตอย่างต่อเนื่อง หรือใช้แบบคัดกรองของกรมสุขภาพจิตเพื่อคัดกรองเด็กแล้วส่งต่อไปยัง
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัด หรือแพทย์เฉพาะทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มการทำงานร่วมกับผู้ปกครองในการประเมินและวางแผนการเรียนรายบุคคล เนื่องจากผู้ปกครองคือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีผลทำให้พฤติกรรมของเด็กปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นได้

2. ควรเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองให้มากขึ้นเพื่อให้เห็นผลของพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนที่ชัดเจนขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาทางเลือก
โดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค, 2543.
- ชาล้อยศ คาเมรวัส. ความพร้อมสำหรับเด็กวัยเรียน. กรุงเทพมหานคร: อนุบาลบ้านรัก, 2550.
(อัดสำเนา)
- ดรรชนี อุทัยรัตนกิจ. การศึกษาสาเหตุของปัญหาของนักเรียน และแนวทางการแก้ไขปัญหานี้
ห้องเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2544.
- เบญญา ชลธารันนท์. การให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม. ใน รวมบทความวิชาการทางการศึกษา
พิเศษ, หน้า 12-15. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, 2538.
- นฤมล ขวัญศิริ. การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่
เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- ผดุง อารยะวิญญู. รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทาง
พฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- ผดุง อารยะวิญญู. การสังเกตและการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2539.
- ผดุง อารยะวิญญู. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2542.
- พรรณระพี สุทธิวรรณ. 2548. Early Intervention. ใน เอกสารคำสอนวิชา 3804727 การกระตุ้น
พัฒนาการ. กรุงเทพฯ : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- รุ่งวิรุฬ นุญเกิด. ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องทางความคิดเห็นของบิดามารดาเกี่ยวกับ
การอบรมเลี้ยงดูและความสามารถทางสังคมของเด็กอายุ 4 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- วารี ธีระจิตร. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (ม.ป.ป.) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การบริการช่วยเหลือระยะ
แรกเริ่ม. กรุงเทพมหานคร : โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
(อัดสำเนา)

แสงดาว การุณยวนิช. การกระตุ้นพัฒนาการระยะแรกเริ่มในเด็กกำพร้า สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน
พญาไท : กรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.

สายชน วงสานน. ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทาง
สังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547.

สมพร สุทัศน์ีย์. จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่8-15.
กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (ม.ป.ป.)

สยมพร เค ไพบูลย์. ถ้าเด็กขาดสมาธิจะทำอย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์,
2543.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2550.

ศรียา นิยมธรรม. ทัศนศิลป์เพื่อการศึกษาพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
แว่นแก้ว, 2550.

ศศิลักษณ์ ชัยนิจ. การพัฒนาระบบนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มี
ความต้องการพิเศษโดยใช้แนวคิดการศึกษำบัดและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.

ภาษาอังกฤษ

Burgess, C. S. The evaluation of a multi-component early intervention strategy on
school readiness levels[Online]. Doctoral Dissertation, The Johns Hopkins
University. Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=913518901&SrchMode)
[913518901&SrchMode](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=913518901&SrchMode)[2007, January 28]

Campbell, P. and Siperstein, G. Improving social competence. Massachusetts: Allyn
and Bacon, 1994.

- Essa, E. A practical guide to solving preschool behavior problem. 5th ed. United States of America: Delmar learning, 2003.
- Hester, P. Lessons learned from reseach on early intervention: what teachers can do to prevention children's behavior problems. Preventing school failure 49 (Fall2004): 5-10.
- Kay, J. Behavioural, emotional and social difficulties. New York: Delmar learning, 2007.
- Kelk, M. J. Preventive early interventions for at-risk children in kindergarten[Online]. Doctoral Dissertstion, University of Missouri – Columbia. Available from: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3074413>[2006, November 16]
- King, D. R. Classroom-based social skill training as primary prevention in kindergarten:Teacher rating of social functioning[Online]. Doctoral Dissertation, University of Missouri – Saint Louis. Available from: <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=10&did=728104411&SrchMode>[2006, November 03]
- Knapczyk, D. and Rodes, P. Teaching social competence : a practical approach for improveing social skills in students at-risk. United States of America: Brooks/Cole, 1996.
- Mayer, G.R. Constructive discipline for school personnel. Education and treatment of children 22 (1999): 36-54. Available from: <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&se=gglsc&d=5001899655&er=deny>
- McAfee, O., and Leong, D. J. Assessing and guiding young children's development and learning. 3rd ed. Boston: Pearson Education, 2002.
- Rainforth, B. and York-Barr, J. Collaborative teams for students with severe disabilities. 2nd ed. Michigan: Paul H. Brookes, 1997.
- Shure, M.B. & Spivack, G. Interpersonal problem-solving in young children: A cognitive approach to prevention. American Journal of Community Psychology. 10 (1982): 341-356. Available from: <http://www.psychologymatters.org/shure.html>
- Sroufe et al. Child development its nature and course. New York: McGraw-Hill, 1992.
- Stephens, T., M. Social skills in the classroom. Ohio: Cedars Press, 1982.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร. ศรินทร วิทยะสิรินันท์

อาจารย์ประจำแผนกการศึกษาพิเศษ โรงเรียนนานาชาติเซนต์ แอนดรูส์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

การคำนวณหาค่า Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test เปรียบเทียบระดับ
พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
ก่อนและหลังการทดลอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 10 การคำนวณหาค่า Wilcoxon Matched Pairs Singed-Ranks Test เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง

1	2		3	4	5	
เด็ก คนที่	ระดับความสามารถ ทางสังคมใน ห้องเรียน		ผลต่างของระดับ ความสามารถทาง สังคมในห้องเรียน Di = (Y-X)	อันดับที่ของ ผลต่าง	อันดับตาม เครื่องหมาย	
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ
	1	1	2	+1	3.5	+3.5
2	0	1	+1	3.5	+3.5	
3	1	2	+1	3.5	+3.5	
4	0	1	+1	3.5	+3.5	
5	0	0	0	0		(ไม่นำมาจัดอันดับ)
6	1	2	+1	3.5	+3.5	
7	1	2	+1	3.5	+3.5	
รวม (R)					+21	0

สมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ

H_0 = ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน หลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลอง

H_1 = ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ช่องที่ 1 คือ กลุ่มตัวอย่างคนที่

ช่องที่ 2 คือ ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

ช่องที่ 3 คือ สรุปรวมผลต่างของระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน

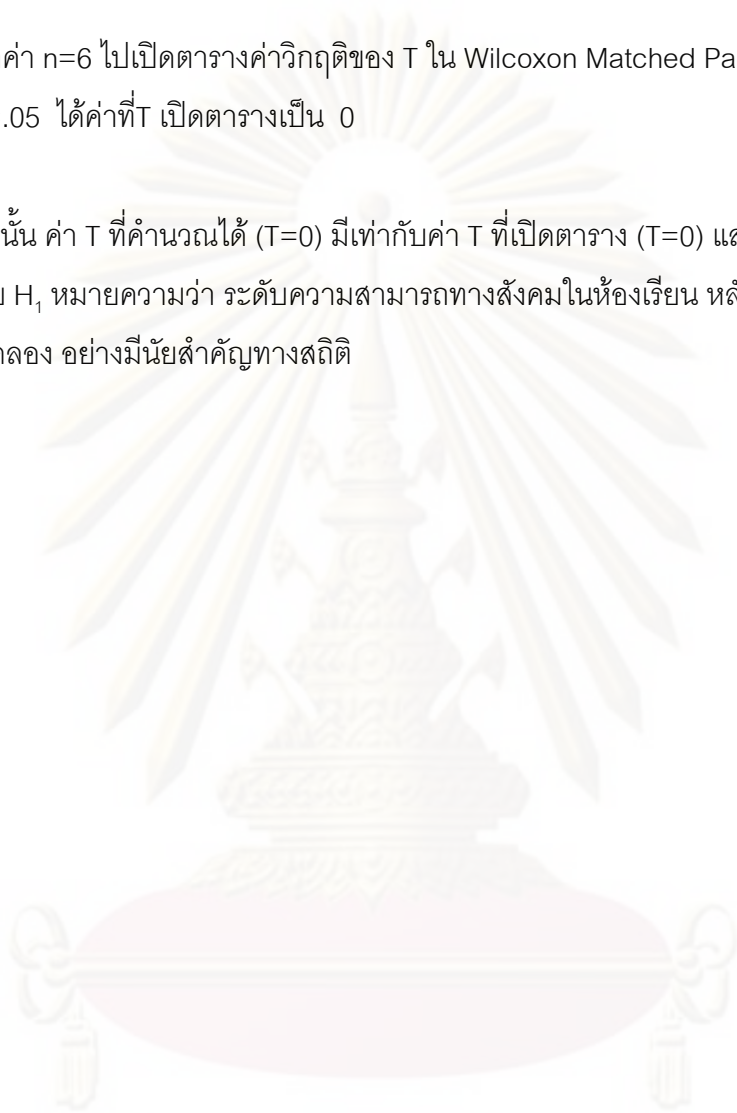
ช่องที่ 4 คือ การนำค่ากลางของ 7 หาค่าอันดับของเด็ก 7 คน ได้ค่ากลาง 3.5

ช่องที่ 5 คือ การจัดอันดับตามเครื่องหมาย โดยดูเครื่องหมายจากช่องที่ 3 ถ้าเป็นบวก
ค่าในช่อง 4 จะเป็นบวก ฉะนั้น +3.5 แล้วรวมค่าทั้งหมดในช่องที่ 5 ได้เป็น +21 และ 0 เลือกค่าที่
น้อยโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย แล้วนำไปเปิดตาราง T ของ Wilcoxon Matched Pairs
Singed-Ranks Test

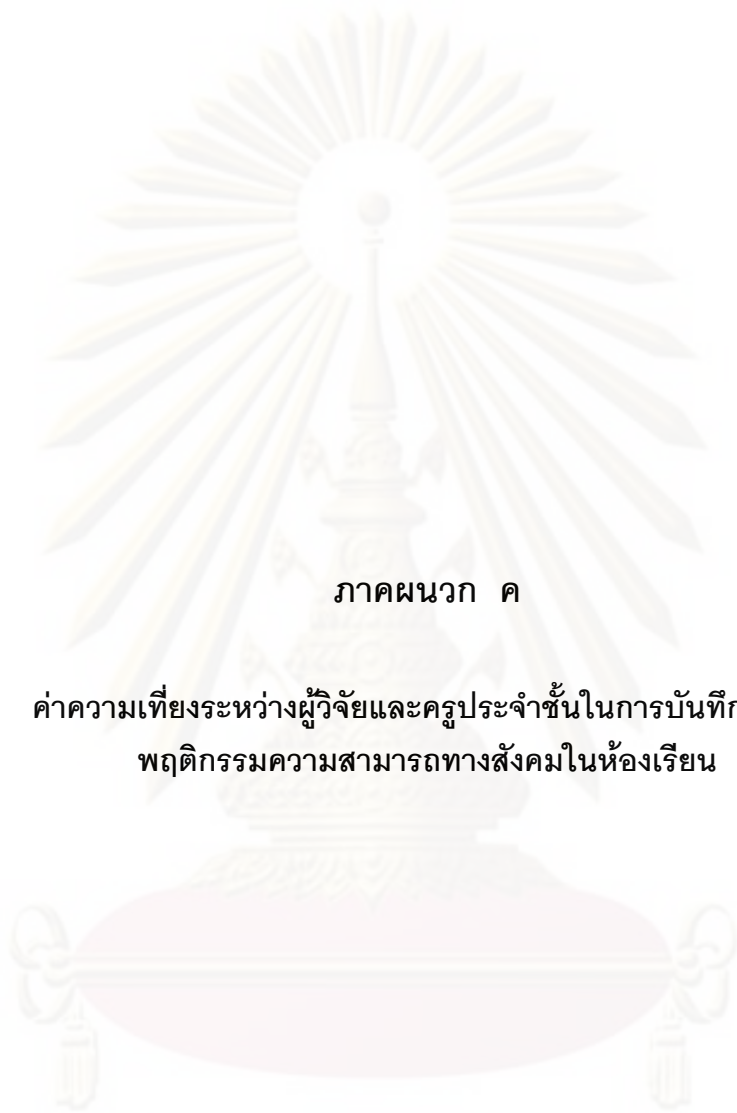
$T =$ ค่าอันดับตามเครื่องหมายที่มีค่าน้อย คือ 0
 $n = 6$ เนื่องจากคู่ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กคนที่ 6 ได้ผลต่างเป็น 0 จึงไม่นำมาจัดอันดับ และไม่นับรวมเป็น n

นำค่า $n=6$ ไปเปิดตารางค่าวิกฤติของ T ใน Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test $\alpha = .05$ ได้ค่าที่ เปิดตารางเป็น 0

ดังนั้น ค่า T ที่คำนวณได้ ($T=0$) มีเท่ากับค่า T ที่เปิดตาราง ($T=0$) แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายความว่า ระดับความสามารถทางสังคมในห้องเรียน หลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ค่าความเที่ยงระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้นในการบันทึกข้อมูล
พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ค่าความเที่ยงระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้นในการบันทึกข้อมูล พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน

คำนวณหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้นด้วยวิธีของ William A. Scott

$$\pi = \frac{P_0 - P_e}{1 - P_0}$$

เมื่อ π = ความเที่ยงในการวิเคราะห์

P_0 = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการวิเคราะห์พฤติกรรมได้ตรงกันของผู้วิเคราะห์ 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับผลรวมของสัดส่วนของความแตกต่างระหว่างผู้วิเคราะห์ 2 คน

P_e = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการวิเคราะห์พฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นของผู้วิเคราะห์ 2 คน ซึ่งหาได้จากผลบวกของกำลังสองของค่าสัดส่วนของคะแนนจากลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้สูงสุด

* ข้อสังเกต ค่า π จะสูงสุดไม่เกิน 1.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล ประกอบด้วย
 - 1.1 คู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล
 - 1.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลประจำวัน (เอกสาร ก.)
 - 1.3 แบบวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล (เอกสาร ข.)
 - 1.4 แบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล (เอกสาร ค.)
2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแบบไม่มีโครงสร้างเพื่อประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วย

1.1 คู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง

1. ใช้เก็บข้อมูลตั้งแต่ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง
2. แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลจัดทำขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน
3. แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล 1 ชุด ประกอบด้วยเอกสาร 4 ฉบับ ได้แก่
 - 3.1 คู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล
 - 3.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประจำวัน (เอกสาร ก.)
 - 3.3 แบบวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ข.)
 - 3.4 แบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ค.)
4. พฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกได้จากการสังเกตพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลจากการสังเกตโดยผู้สังเกตเอง
5. การวิเคราะห์พฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลทำโดยผู้วิจัยเท่านั้น

ข้อปฏิบัติในการใช้แบบวัดความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

1. อ่านคู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลอย่างละเอียด และทำความเข้าใจขั้นตอนการใช้เอกสารทุกฉบับก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง
2. กรอกข้อมูลด้านบนกระดาษของแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประจำวัน (เอกสาร ก.) แบบวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ข.) และแบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ค.) ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง
3. วิธีการใช้เอกสารต่างๆ มีดังนี้

3.1 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประจำวัน (เอกสาร ก.) ใช้บันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประจำวันโดยการเขียนแบบบรรยายความ จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจากกิจกรรมเล่นอิสระตอนเช้า ตั้งแต่เวลา 8.30-9.30 น. และกิจกรรมในและนอกห้องเรียน ตั้งแต่เวลา 9.45 – 11.45 น. เป็นเวลา 1 สัปดาห์

หลังจากบันทึกพฤติกรรมอย่างละเอียดและครบถ้วนทั้ง 2 ช่วงเวลาในหนึ่งวันของกลุ่มตัวอย่างแต่ละบุคคลแล้ว ผู้วิจัยอ่านข้อความที่บันทึกนั้นแล้วใส่รหัสสีเพื่อวิเคราะห์หาพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียน 3 ด้าน คือ รหัสสีแดง หมายถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง รหัสสีฟ้า หมายถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และรหัสสีเขียว หมายถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน สรุปจำนวนข้อความที่ลงรหัสสีที่ได้แต่ละรหัส แล้วบันทึกจำนวนลงในช่องสี่เหลี่ยมด้านล่างของเอกสาร ก.

3.2 แบบวิเคราะห์ความถี่พฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ข.) ใช้ในการวิเคราะห์หาความถี่ของพฤติกรรมความสามารถทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างหนึ่งคนจะต้องมีแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลประจำวัน (เอกสาร ก.) ครบทั้ง 2 ช่วงเวลานำข้อความที่ลงรหัสสีต่างๆ จากเอกสาร ก. มาวิเคราะห์อย่างละเอียดเป็นรายบุคคลเพื่อหาพฤติกรรมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาลทั้ง 3 ด้าน ในแต่ละรายการย่อย ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเองมี 4 รายการย่อย พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มี 6 รายการย่อย และพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน มี 8 รายการย่อย เมื่อวิเคราะห์พบพฤติกรรมในรายการย่อยใด ให้เขียนกำกับด้วยเลขข้อตามที่ระบุในเอกสาร ข.เหนือข้อความนั้น แล้ว ให้ทำเครื่องหมาย / ลงไปในช่องความถี่ในเอกสาร ข. หากวิเคราะห์พบพฤติกรรมความสามารถทางสังคมซ้ำเติม ให้เขียนเลขข้อและทำเครื่องหมาย / เพิ่มลงในช่อง

เดิมของเอกสาร ข. ตามจำนวนที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ เมื่อวิเคราะห์จนเสร็จในแต่ละบุคคลทั้ง 2 ช่วงเวลาแล้ว ให้นำจำนวน / ในช่องความถี่ของแต่ละรายการย่อยแล้วเขียนตัวเลขสรุปไว้ในช่องรวมของแต่ละรายการย่อยในเอกสาร ข. ให้ชัดเจน

3.3 แบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัย

อนุบาล (เอกสาร ค.) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินค่าของพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล โดยนำผลรวมความถี่ที่ได้จากเอกสาร ข. ในแต่ละรายการย่อย มาวิเคราะห์อีกครั้ง ลงแบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล (เอกสาร ค.) ให้ตรงกับช่วงระดับคะแนนพฤติกรรม โดยแบ่งช่วงระดับคะแนนได้ดังนี้

ไม่เคย (0)	หมายถึง	เด็กไม่เคยแสดงพฤติกรรมนี้ ครูไม่เคยพบพฤติกรรมนี้
เล็กน้อย (1)	หมายถึง	เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้เล็กน้อย ครูพบพฤติกรรมนี้เล็กน้อย หรือแสดงพฤติกรรม 1-2 ครั้ง ภายใน 1 สัปดาห์
ปานกลาง (2)	หมายถึง	เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้ค่อนข้างมาก ครูพบพฤติกรรมนี้ค่อนข้างมาก หรือแสดงพฤติกรรม 3-4 ครั้ง ภายใน ภายใน 1 สัปดาห์
บ่อย (3)	หมายถึง	เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้บ่อย ครูพบพฤติกรรมนี้บ่อยมาก หรือแสดงพฤติกรรม 5-6 ครั้ง ภายใน ภายใน 1 สัปดาห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาลประจำวัน

สถานการณ์.....

ชื่อ - นามสกุล ผู้ถูกสังเกต ด.ช./ ด.ญ..... อายุ..... ปี

ชื่อ - นามสกุล ผู้สังเกต

วันที่ เดือน พ.ศ..... ครั้งที่

ช่วงเวลาที่สังเกต 8.30 น. - 9.30 น. 9.45 น. - 11.45 น.

Area with horizontal dotted lines for recording observations.

	หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง	จำนวน	จำนวนครั้งที่พบพฤติกรรม
	หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	จำนวน	จำนวนครั้งที่พบพฤติกรรม
	หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับงาน	จำนวน	จำนวนครั้งที่พบพฤติกรรม

1.3 แบบวิเคราะห์ความถี่การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ชื่อ - นามสกุล ผู้ถูกสังเกต ด.ช./ด.ญ..... อายุ.....ปี

ชื่อ - นามสกุล ผู้สังเกต.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ครั้งที่.....

ชื่อ - นามสกุล ผู้วิเคราะห์.....

รายการพฤติกรรม	ความถี่	รวม
1. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง		
1.1 ขอโทษเมื่อตนเองทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บหรือผิดสัญญา		
1.2 ยอมรับผลที่เกิดขึ้นเมื่อตนเองกระทำผิด		
1.3 เก็บของใช้ในช่องตามตู้หรือที่แขวนที่จัดเตรียมไว้		
1.4 ดูแลสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง		
2. ด้านพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล		
2.1 รู้และปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน		
2.2 เดินหนีจากเพื่อนเมื่อโกรธเพื่อหลีกเลี่ยงการทำร้ายร่างกาย		
2.3 แสดงความรู้สึกโกรธด้วยคำพูดที่ไม่ก้าวร้าว โดยไม่แสดงปฏิกิริยาทางกาย หรือทางคำพูดที่ก้าวร้าวใดๆ		
2.4 รอคอยอย่างสงบ		
2.5 ปฏิบัติตามกฎการเล่นเมื่อเล่นเกม		
2.6 แบ่งปันของเล่นหรือเครื่องใช้ในการเล่นและการทำงานกลุ่ม		
3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน		
3.1 ฟังเพื่อนหรือครูพูดในห้องเรียนด้วยความตั้งใจ		
3.2 นั่งทำงานอย่างสงบ		
3.3 ทำงานที่มีความยากอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ		
3.4 ทำงานได้เสร็จภายในกำหนดเวลา		
3.5 ส่งงานที่มีความสะอาดเรียบร้อย		
3.6 ยอมรับงานที่ถูกแก้ไข		
3.7 ยอมรับความคิดของเพื่อนที่นำเสนอภายในกลุ่ม		
3.8 ทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม		

1.4 แบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ชื่อ – นามสกุล ผู้ถูกสังเกต ด.ช./ด.ญ..... อายุ ปี
 ชื่อ – นามสกุล ผู้สังเกต

วันที่ เดือน พ.ศ..... ครั้งที่

ชื่อ – นามสกุลผู้วิเคราะห์.....

คำชี้แจง

นำผลรวมความถี่ที่ได้จากเอกสาร ข. มาประเมินค่าพฤติกรรมตามที่กำหนด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของแต่ละรายการพฤติกรรมกรรม ดังนี้

- ความถี่ 0 คือ ไม่เคย หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมนี้ ครูไม่พบพฤติกรรมนี้
- ความถี่ 1 คือ เล็กน้อย หมายถึง เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้เล็กน้อย ครูพบพฤติกรรมนี้เล็กน้อย หรือแสดงพฤติกรรม 1-2 ครั้ง
- ความถี่ 2 คือ ปานกลาง หมายถึง เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้ค่อนข้างมาก ครูพบพฤติกรรมนี้ค่อนข้างมาก หรือแสดงพฤติกรรม 3-4 ครั้ง
- ความถี่ 3 คือ บ่อย หมายถึง เด็กทำหรือแสดงพฤติกรรมนี้บ่อย ครูพบพฤติกรรมนี้บ่อยมาก หรือแสดงพฤติกรรม 5-6 ครั้ง

รายการพฤติกรรม	0	1	2	3
1. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง				
1.1 ดูแลสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง				
1.2 เก็บของใช้ในช่องตามตู้หรือที่จัดเตรียมไว้				
1.3 แต่งตัวได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ใครช่วยเหลือ				
1.4 ดูแลตนเองเรื่องการขับถ่ายได้				
2. ด้านพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล				
2.1 รู้และปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน				
2.2 เดินหนีจากเพื่อนเมื่อโกรธเพื่อหลีกเลี่ยงการทำร้ายร่างกาย				
2.3 แสดงความรู้สึกโกรธด้วยคำพูดที่ไม่ก้าวร้าว โดยไม่แสดงปฏิกิริยาทางกาย หรือทางคำพูดที่ก้าวร้าวใดๆ				
2.4 รอคอยอย่างสงบ				
2.5 ปฏิบัติตามกฎการเล่นเมื่อเล่นเกม				
2.6 แบ่งปันของเล่นหรือเครื่องใช้ในการเล่นและการทำงาน				

1.4 แบบวิเคราะห์ประเมินค่าพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของเด็กอนุบาล (ต่อ)

รายการพฤติกรรม	0	1	2	3
3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับงาน				
3.1 ฟังเพื่อนหรือครูพูดในห้องเรียนด้วยความตั้งใจ				
3.2 นั่งทำงานอย่างสงบ				
3.3 ทำงานที่มีความยากอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ				
3.4 ทำงานได้เสร็จภายในกำหนดเวลา				
3.5 ส่งงานที่มีความสะอาดเรียบร้อย				
3.6 ยอมรับงานที่ถูกแก้ไข				
3.7 ยอมรับความคิดของเพื่อนที่นำเสนอภายในกลุ่ม				
3.8 ทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม				

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแบบไม่มีโครงสร้างเพื่อประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

แนวคำถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

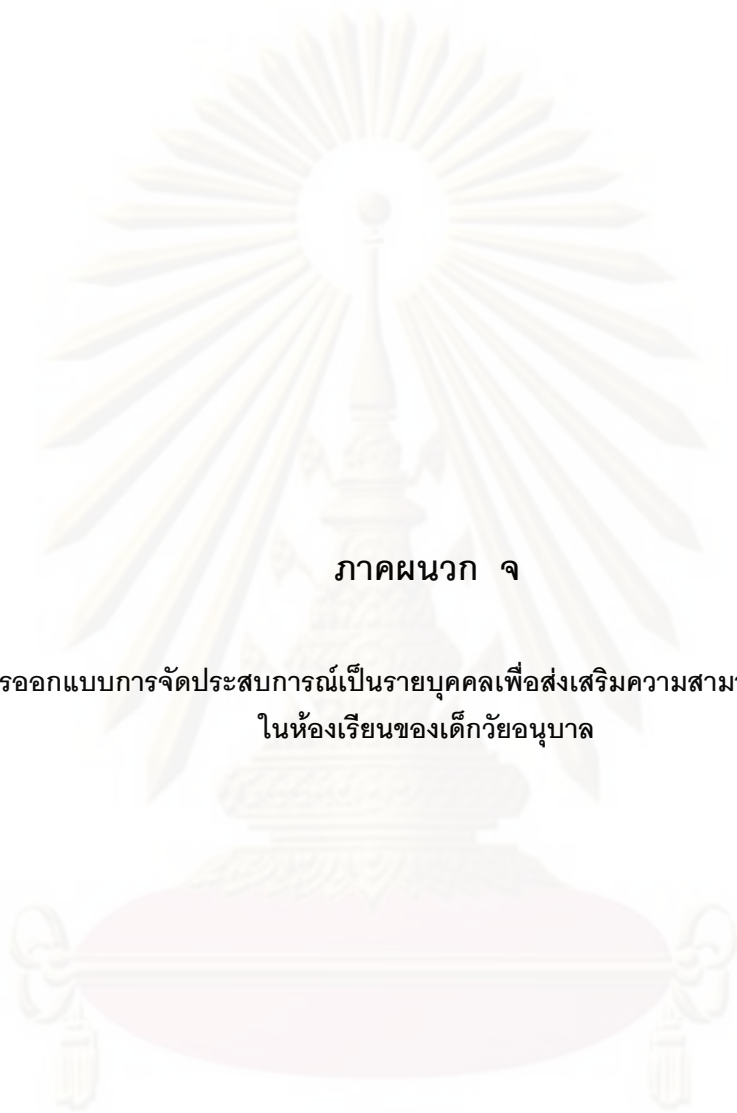
ส่วนที่ 1 การประเมินความพึงพอใจในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ
 - 1.1.1 คุณค่าต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ
 - 1.1.2 ความรู้สึกต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
- 1.2 กิจกรรมของโปรแกรมฯ
- 1.3 ระยะเวลาของกิจกรรมในโปรแกรมฯ

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถทางสังคมในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล และข้อเสนอแนะอื่นๆ

ลักษณะการสัมภาษณ์รายบุคคลไม่มีการกำหนดคำถามไว้อย่างแน่นอน ผู้สัมภาษณ์กำหนดแนวการสัมภาษณ์ไว้ แล้วจึงสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ผู้บริหาร และนักวิชาชีพ ตามแนวการสัมภาษณ์โดยอาจดัดแปลงคำถามให้เหมาะสมตามสถานการณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ 15 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

การออกแบบการจัดประสบการณ์เป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคม
ในห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดการเรียนรายบุคคล
ของ ด.ช. อัศศิริ อายุ 5 ขวบ 2 เดือน
เริ่มใช้ตั้งแต่...2 ธันวาคม 2551..... ถึง.. 27 กุมภาพันธ์ 2552...

เป้าหมายระยะยาว ตั้งแต่...2 ธันวาคม..2551... ถึง .27 กุมภาพันธ์ 2552..

พฤติกรรมเกี่ยวกับตนเอง	พฤติกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน	พฤติกรรมเกี่ยวกับงาน
	✓	

เป้าหมายระยะสั้น ตั้งแต่...2 ธันวาคม..2551... ถึง 9 มกราคม..2552

2..พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	
2.1 รู้และปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน	✓
2.2 เดินหนีจากเพื่อนเมื่อโกรธเพื่อหลีกเลี่ยงการทำร้ายร่างกายหรือทางคำพูดที่ก้าวร้าวใดๆ กับคนอื่น	
2.3 แสดงความรู้สึกโกรธด้วยคำพูดที่ไม่ก้าวร้าว โดยไม่แสดงปฏิกิริยาทาง	
2.4 รอคอยอย่างสงบ	
2.5 ปฏิบัติตามกฎการเล่นเมื่อเล่นเกม	
2.6 แบ่งปันของเล่นหรือเครื่องใช้ในสถานการณ์การเล่นและการทำงานกลุ่ม	

ระดับความสามารถทางสังคมในปัจจุบัน

ไม่ปรากฏพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมน้อย	แสดงพฤติกรรมปานกลาง	แสดงพฤติกรรมบ่อยมาก
✓			

วิธีการสอน

การลดพฤติกรรม	การสร้างพฤติกรรมใหม่
	✓

การจัดประสบการณ์และเนื้อหา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเกศิณี ศิริสุนทรไพบุลย์ เกิดเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2517 ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2538 เข้าศึกษาต่อที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย เมื่อปีการศึกษา 2548 และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2551 ปัจจุบันเป็นหัวหน้าฝ่ายอนุบาลโรงเรียนอนุบาลร่มไม้ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย